

รายงานการวิจัยฉบับที่ 63
สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

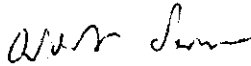
ปัจจัยบ่งชี้สาเหตุการใช้และคิดสารระเหย
ของเด็กและเยาวชนในกรุงเทพมหานครและจังหวัดยโสธร

คณะผู้วิจัย
คุณหญิง โยเหลา
ถัดดาวลัย เกษมเนตร
ชัยวัฒน์ วงศ์อาษา

ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจาก
สำนักงาน ป. ป. ส.
ISBN 974-596-939-7

คำนำ

รายงานการวิจัย ฉบับที่ 63 เรื่อง ตัวแปรปัจจัยสาเหตุการใช้และการติดยาเสพติด
ของเด็กและเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานครและในจังหวัดยโสธร ซึ่งดำเนินการโดย
ผศ.ดร.ดุชนิ โยเหลา ผศ.ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และ อาจารย์ชัยวัฒน์ วงศ์อาษา นี้
มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาตัวแปรทั้งที่เกี่ยวกับตัวเด็ก พ่อแม่ และชุมชน ที่เกี่ยวข้องและจะเป็น
สาเหตุของการติดยาเสพติดของเด็กและเยาวชนในจังหวัดทั้งสอง สถาบันฯขอขอบคุณอาจารย์
ผู้รับผิดชอบในการหาวิจัยที่ได้ตั้งใจและเพียรพยายามทำงานจนสำเร็จด้วยดี หวังว่าผลงานวิจัย
นี้จะเป็นประโยชน์ต่อนักวิชาการ นิสิตนักศึกษา ตลอดจนผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและ
แก้ปัญหายาเสพติดของเยาวชนได้เป็นอย่างดี

(รองศาสตราจารย์ผจงจิต อินทสุวรรณ)

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

13 สิงหาคม 2540

ประกาศคุณูปการ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณ นายภิญโญ ทองหีซ นายอนุกุล วัชรธรรมเสมอ นางสาวศศิธร พวงพกา จากสำนักงาน ป.ป.ส. ในการประสานงานกับชุมชน และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย ขอขอบคุณ นางสาวอุษา ศรีจินดาวัฒน์ และนางทัศนาศนา ทองภักดี จาก สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ ในการประสานงานการเก็บข้อมูลในโรงเรียน ขอขอบคุณ ผู้อำนวยการสถาบันฯ คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนิสิตปริญญาเอก สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ ประชุกต์ รุ่นที่ 1 ที่ส่งเสริมและให้ความอนุเคราะห์หลายประการในการทำกาวิจัย สุดท้ายคณะผู้วิจัยขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติดที่ให้ทุนอุดหนุนในการทำวิจัยนี้

บทคัดย่องานวิจัย

ตัวแปรบ่งชี้สาเหตุการใช้และการติดยาเสพติดของเด็กและเยาวชนในเขต
กรุงเทพมหานครและในจังหวัดยโสธร

พศ.ดร. คุชฎี โยเหลา

พศ. ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร

อ. ชัยวัฒน์ วงศ์อาษา

งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้สารเสพติด และเพื่อระบุ
สาเหตุของการใช้และการติดยาเสพติด โดยใช้กรอบแนวคิดจากทฤษฎีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา
ของเจสเซอร์ และคณะ (Jessor, R. and others)

กลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยประกอบด้วย เด็กและเยาวชนที่ติดยาเสพติด จำนวน
298 คน เด็กและเยาวชนที่ไม่ใช้สารเสพติด จำนวน 298 คน บิดามารดาของผู้ติดยาเสพติด
56 คน ผู้นำชุมชนที่มีการแพร่ระบาดของสารเสพติด 46 คน การเก็บข้อมูลใช้การสัมภาษณ์ด้วย
แบบสอบถาม 3 ฉบับ ตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วย ตัวแปรอิสระ คือ ความผูกพันกับกลุ่มเพื่อน
ความผูกพันกับครอบครัว ความภาคภูมิใจในตนเอง การเผชิญความเครียด การต่อต้านบรรทัดฐาน
ของสังคม บุคลิกภาพชอบท้าทาย ความกลมเกลียวในครอบครัว ปริมาณการใช้สารเสพติดใน
ครอบครัว จำนวนเพื่อนที่ใช้สารเสพติด การควบคุมในครอบครัว การควบคุมในโรงเรียน และ
ความรักสนับสนุนในครอบครัว ตัวแปรตาม คือ การใช้และไม่ใช้สารเสพติด ทิศนคติทางบวกต่อ
การใช้สารเสพติด และการรับรู้ความสามารถของตนเองในการไม่ใช้สารเสพติด นอกจากนี้มี
การเก็บข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของชุมชน การลงโทษ การให้รางวัลและพ่อแม่หรือผู้ปกครองของ
เด็กและเยาวชนที่ใช้สารเสพติด

การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย การวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์ความ
แปรปรวนแบบหลายตัวแปร (MANOVA) การวิเคราะห์จำแนกแบบเพิ่มตัวแปรทีละขั้น

(Stepwise Discriminant Analysis) และการวิเคราะห์ค่าไอแคนอนิคอล (Canonical Analysis) ผลการวิจัยที่สำคัญมีดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างนิมที่ใช้สารระเหยประเภท กาวกระป๋อง และพบว่าในอดีตเคยใช้สารเสพติดประเภทอื่นมาก่อน สาเหตุที่ผู้ใช้ใช้รายงานว่าเป็นเพราะอยากลอง และเพราะถูกชวนในสถานการณที่อยู่กับกลุ่มเพื่อน เมื่อใช้สารระเหยแล้ว ผู้ใช้ส่วนใหญ่บอกว่าเพิ่มเวลาในการสูดดมแต่ละครั้งมากขึ้น และผู้ใช้รายงานว่ ขณะที่ใช้สารระเหยก็ใช้สารเสพติดอื่น ๆ ควบคู่กันไปด้วย

2. ตัวแปรสำคัญที่บ่งชี้สาเหตุการใช้สารระเหยของเด็กและเยาวชนในกรุงเทพมหานคร คือ จำนวนเพื่อนที่ใช้สารเสพติด ความภาคภูมิใจในตนเองด้านครอบครัว และบุคลิกภาพชอบทำทาส โดยมึรายละเอีศคือ เด็กและเยาวชนที่ใช้สารระเหยมีเพื่อนที่ใช้สารเสพติดมาก มีความภาคภูมิใจในตนเองด้านครอบครัวต่ำ และมีบุคลิกภาพชอบทำทาสสูง ผลการสัมภาษณ์พ่อแม่ของเด็กที่ใช้สารระเหยพบว่า พ่อแม่ส่วนหนึ่งใช้การลงโทษอย่างรุนแรงเมื่อลูกทำผิด และเมื่อให้รางวัลกับพฤติกรรมดีจะให้เป็นวัตถุ และเงิน

3. ตัวแปรสำคัญที่บ่งชี้สาเหตุการใช้สารระเหยของเด็กและเยาวชนในจังหวัดสุโขทัย คือ จำนวนเพื่อนที่ใช้สารเสพติด ปริมาณการใช้สารเสพติดในครอบครัว ความกลมเกลียวในครอบครัว บุคลิกภาพชอบทำทาส และการต่อต้านบรรทัดฐานของสังคม โดยพบว่า เด็กและเยาวชนที่ใช้สารระเหยมีเพื่อนที่ใช้สารเสพติด ปริมาณการใช้สารเสพติดในครอบครัว บุคลิกภาพชอบทำทาส การต่อต้านบรรทัดฐานของสังคมสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ใช้สารระเหย แต่มีความกลมเกลียวในครอบครัวต่ำกว่า กลุ่มที่ไม่ใช้สารระเหย ผลการสัมภาษณ์พ่อแม่ของผู้ใช้สารระเหย พบว่าพ่อแม่ไม่มีวิธีการในการควบคุมพฤติกรรมของลูก เมื่อลูกมีพฤติกรรมไม่ดีจะปล่อยเฉย เมื่อลูกทำผิดจะให้รางวัลโดยเน้นที่เงินและสิ่งของ

4. ตัวแปรสำคัญที่สัมพันธ์กับทัศนคติทางบวกต่อการใช้สารระเหย และการรับรู้ความสามารถในการไม่ใช้สารระเหย คือ ความผูกพันกับกลุ่มเพื่อน การต่อต้านบรรทัดฐานของสังคม บุคลิกภาพชอบทำทาส ความภาคภูมิใจในตนเองด้านครอบครัว และการเผชิญความเครียดแบบเน้นอารมณ์

5. ชุมชนที่มีปัญหาการแพร่ระบาดของสารระเหย มีข้อเสนอแนะเพื่อการป้องกันการ ใช้สารระเหยของเยาวชน คือ จัดให้มีการอบรมให้ความรู้แก่เด็กในชุมชน ให้มีกิจกรรม กีฬา เพื่อการพักผ่อนและออกกำลังกาย หางานให้ทำ และระมัดระวังมิให้มีการขายสิ่งเสพติดในชุมชน

ข้อเสนอแนะในการป้องกันมิให้เด็กและเยาวชนใช้สารระเหยจากงานวิจัยนี้
คือ ครอบครัว ควรสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง
กล่าวคือ ให้เขารู้สึกว่าตัวเองมีคุณค่า มีความสำคัญ หลีกเลี่ยงการใช้สารเสพติดในครอบครัว
และดูแลการคบเพื่อนของลูกอย่างใกล้ชิด โรงเรียนควรมีกฎ ระเบียบที่ชัดเจน ในการส่งเสริม
พฤติกรรมดี และลดพฤติกรรมไม่ดี นอกจากนี้ควรลดอิทธิพลของบุคลิกภาพชอบทำทาสในวัยรุ่น

ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไขผู้ที่ติดสารระเหยแล้ว อาจทำโดยการลดทัศนคติทางบวก
ต่อสารระเหย และเพิ่มการรับรู้ความสามารถในการไม่ใช้สารระเหย ซึ่งในการพัฒนาลักษณะ
ทั้งสองนี้ให้คำนึงถึง ลักษณะด้านการรับรู้สิ่งแวดล้อม ได้แก่ ความผูกพันกับกลุ่มเพื่อน และลักษณะ
ด้านบุคลิกภาพ ได้แก่ การต่อต้านบรรทัดฐานของสังคม บุคลิกภาพชอบทำทาส ความภาคภูมิใจ
ในตนเองด้านครอบครัว และรูปแบบการเผชิญความเครียดแบบเน้นอารมณ์

Summary of Research

Determinants of Use and Addiction to Inhalants Among Youths in Bangkok Metropolis and Yasothorn Province in Thailand

Dusadee Yoelao
Laddawan Kasemnet
Chaiwat Wong-Arsa

The purposes of this research are to study the addictive behavior of the inhalers studied, and to identify variables which determine initial use and addiction to inhalants among youths. Conceptual framework from the Theory of Problem Behavior was used.

The sample comprised 298 inhalers and 298 non-inhalers, 56 parents of inhalers, and 46 community leaders. Data was collected using an interview technique. Independent variables consisted of attachment to friends, number of friends using addictive substances, attachment to the family, self-esteem, coping styles, contranormative belief, sensation seeking personality, family cohesion, amount of addictive substance used in the family, level of parental control in the family, level of control in the school, and emotional support in the family. The dependent variables were: use and non-use of inhalants, positive attitude towards using inhalants, and self efficacy of not using inhalants. Additional information about how parents of the addicts reward and punish their children, aspects of the community in which the addicts lived, and suggestions from the community leaders for prevention of the problems were gathered using structured interviews. The data was analyzed using content analysis, MANOVA, stepwise Discriminant Analysis, and Canonical Correlation Analysis as well as basic descriptive analysis.

The important findings are as follows:

1. The inhalers prefer the canned glue inhalant to other inhalants. They report that the reasons for initial inhalants use are need for excitement, and peers pressure. They report the increase of time use for each consumption. They also report the multiple addictive substance use.
2. The important indicators of initial use of inhalants among youths in Bangkok are number of friends using addictive substance, family related self-esteem, and sensation seeking personality. Additional information from the interview with the parents indicates that they usually reward the good behaviors by money and material things. In addition, when the children exhibit bad behaviors, parent use physical punishment.
3. The important indicators of initial use of inhalants among youths in Yasothorn province are number of friends using addictive substance, amount of addictive substances used in the family, family cohesion, sensation seeking personality, and contranormative beliefs.
4. The important correlates of positive attitude towards using inhalants are attachment to friends, contranormative beliefs, sensation seeking personality, and family related self-esteem. The important correlates of self-efficacy of not using inhalants are: problem-oriented stress coping style, family cohesion, level of control in the school, and number of friends using addictive substances.
5. According to the community leaders, activities for prevention of the drug problems are: providing knowledge about drug, facilitating activities such as sports and games in the community, help seeking employment, and set rules against drug dealers in the community.

The findings from the present investigation regarding roles of the family suggest the followings:

1. The family should help create and preserve the self-esteem of children.
2. The family should avoid using addictive substances.
3. The family should have appropriate control to shape and guide the children about how to use their free time with friends.
4. The family should try to understand and help the adolescent to control and cope with their sensation seeking personality.
5. Schools should have rules and regulations for good and bad behaviors as well as monitor them.

The findings from this study regarding the addicts suggest the following implementations: To help lessen the addiction to inhalants, we should decrease their positive attitude towards using inhalants and increase self-efficacy of not using inhalants. In addition, we should be aware of their correlates such as attachment to friends, contranormative beliefs, sensation seeking personality, family related self-esteem, and emotional oriented coping style. This variables may be used as an mediator or moderator when researchers design an intervention.

สารบัญ

บทที่

หน้า

คำนำ

ประกาศคุณูปการ

บทคัดย่องานวิจัย

Summary of Research

1	บทนำ	1
	ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
	วัตถุประสงค์	3
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
	ขอบเขตของการวิจัย	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2	แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
	สารระเหย	6
	แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการใช้สารเสพติดในกลุ่มเยาวชน	7
	สิ่งแวดล้อมทางสังคมกับการใช้สารเสพติด	9
	การรับรู้สิ่งแวดล้อมกับการใช้สารเสพติด	10
	การรับรู้สิ่งแวดล้อมด้านครอบครัว	10
	การรับรู้สิ่งแวดล้อมด้านกลุ่มเพื่อน	12
	การรับรู้สิ่งแวดล้อมด้านโรงเรียน	13
	ลักษณะด้านบุคลิกภาพกับการใช้สารเสพติด	14
	ความภาคภูมิใจในตนเองและการต่อต้านบรรทัดฐานของสังคมกับ การใช้สารเสพติด	14

บุคลิกภาพชอบทำทาสกับพฤติกรรมใช้สารเสพติด	16
รูปแบบการเผชิญความเครียดกับพฤติกรรมใช้สารเสพติด	17
แนวคิดเกี่ยวกับการติดสารเสพติด	18
นิยามปฏิบัติการ	18
กรอบแนวคิดในการวิจัย	21
3 วิจัยดำเนินการวิจัย	24
กลุ่มตัวอย่าง	24
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	26
การรวบรวมข้อมูล	30
การวิเคราะห์ข้อมูล	31
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	32
ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา	32
พฤติกรรมการใช้สารระเหยของกลุ่มเด็กและเยาวชน	36
ตัวแปรที่อาจบ่งชี้สาเหตุการใช้สารระเหย	38
ตัวแปรที่สัมพันธ์กับการคงอยู่ของพฤติกรรมใช้สารระเหย	49
สรุปผลการสัมภาษณ์พ่อแม่	55
สรุปผลการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน	56
5 สรุปและอภิปรายผลการวิจัย	59
ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง	59
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์	60
พฤติกรรมการใช้สารระเหย	61
ตัวแปรที่อาจบ่งชี้สาเหตุการใช้สารระเหย	63

บทที่	หน้า
ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการติดสารระเหย	63
ลักษณะการให้รางวัล การลงโทษ และการควบคุมของพ่อ/แม่/ ผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่ใช้สารระเหย	63
ลักษณะบางประการของชุมชนที่มีการแพร่ระบาดของสารระเหย	63
อภิปรายผลการวิจัย	64
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้	67
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป	69
บรรณานุกรม	70
ภาคผนวก	79

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงจำนวนตัวอย่างในกลุ่มต่าง ๆ ที่ศึกษา	25
2 พิสัย จำนวนข้อคำถาม สัมประสิทธิ์อัลฟาของเครื่องมือวัด	30
3 ลักษณะด้านต่าง ๆ ของกลุ่มผู้ใช้สารระเหย และกลุ่มไม่ใช้สารระเหย ...	33
4 ความถี่และเปอร์เซ็นต์ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามพฤติกรรมการใช้ สารระเหย	36
5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรอิสระ	38
6 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร แยกกลุ่มที่ใช้สารระเหย (เหนือเส้นทแยงมุม) และกลุ่มไม่ใช้สารระเหย (ใต้เส้นทแยงมุม) .	40
7 ค่าสถิติ F ค่า Wilks's Lambda เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่ใช้ สารระเหยและไม่ใช้สารระเหย	43
8 ตัวแปรจำแนกที่สำคัญ ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐาน และสัมประสิทธิ์โครงสร้าง จากการวิเคราะห์ Stepwise Discriminant ใช้ตัวแปรอิสระทั้งหมด 15 ตัวแปร (N = 413)	45
9 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มที่ใช้สารระเหย และกลุ่มที่ไม่ใช้ สารระเหยในจังหวัดยโสธร	47
10 ตัวแปรจำแนกที่สำคัญ ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐาน และสัมประสิทธิ์โครงสร้าง จากการวิเคราะห์ Stepwise Discriminant (N = 391)	48
11 ค่าสหสัมพันธ์คาโนนิกอล (Rc) และค่าสถิติที่เกี่ยวข้อง	49
12 สัมประสิทธิ์คาโนนิกอล ของตัวแปรคาโนนิกอลคู่แรก (U_1 และ V_1) และ ของตัวแปรคาโนนิกอลคู่ที่สอง (U_2 และ V_2)	50
13 สัมประสิทธิ์โครงสร้างของตัวแปรคาโนนิกอลคู่แรก (U_1 และ V_1) และ ของตัวแปรคาโนนิกอลคู่ที่สอง (U_2 และ V_2)	53

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แนวคิดของทฤษฎีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา	8
2 กรอบแนวคิดเพื่อศึกษาปัจจัยบ่งชี้สาเหตุการใช้ - ไม่ใช้สารระเหย	22
3 กรอบแนวคิดเพื่อศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการคิดสารระเหย	23

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาสุขภาพเสียดินนั้นว่าเป็นปัญหาที่ร้ายแรงปัญหาหนึ่งของทุกประเทศในโลก ประเทศไทย เป็นประเทศหนึ่งที่ได้รับผลกระทบของปัญหานี้คือ บ่อนทำลายความเจริญทางเศรษฐกิจ โดยบั่นทอน ประสิทธิภาพในการผลิต สูญเสียแรงงานโดยไร้ประโยชน์ เป็นผลกระทบกระเทือนต่อรายได้ของ บุคคลและประเทศชาติ ก่อให้เกิดความเสียหายในสังคม เช่น เกิดอาชญากรรมต่าง ๆ เกิดความ ไม่สงบในประเศมากขึ้น และเป็นผลร้ายต่อร่างกายของผู้เสพ เช่น สุขภาพร่างกายและจิตใจ ไม่ปกติ อ่อนแอ เกษจคว้าน เสื่อมบุคลิกเป็นที่รังเกียจของสังคม สูญเสียเงินและทรัพย์สิน เป็นต้น ซึ่งนับวันปัญหานี้จะทวีความรุนแรงมากขึ้นทุกขณะถ้าไม่มีการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพเสียดินให้ ลดน้อยลงหรือหมดไป ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพเสียดินเป็น อย่างมาก โดยเริ่มประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2519 ซึ่งมีการให้ความหมายของยาเสพติดว่าหมายถึง วัตถุออกฤทธิ์ตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ ต่อจิตและประสาท และสารระเหยตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันสารระเหย (สำนักงานคณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2534 : 2)

ยาเสพติดที่เป็นปัญหาในประเทศไทยมีหลายชนิด แต่ที่ก่อให้เกิดปัญหาต่อผู้เสพและสังคม อย่างมากได้แก่ มึน มอร์ฟิน เฮโรอีน กัญชา กระท่อม แอมเฟตามีน สารระเหย และเห็ดขี้ควาย (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2535 : 13 - 20) จากการ คาดคะเนการแพร่ระบาดของยาเสพติดในอนาคตพบว่า ประชากรในกลุ่มเด็กและเยาวชนจะใช้ สารระเหยเพิ่มขึ้นกลุ่มประชากรที่มึนทำงานทำมีแนวโน้มการใช้ยาเสพติดประเภทเฮโรอีน มึน และกัญชา ส่วนเกษตรกรและกลุ่มผู้ใช้แรงงานคาดว่าจะมีการใช้ยากระตุ้นประสาทเพื่อหวังผลใน การทำงานให้ได้มากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2534 : 5 - 8) ซึ่งจากการประมาณการจำนวนผู้ติดยาเสพติดในประเทศไทยของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนา ประเทศไทยพบว่า มีผู้ติดยาเสพติดประมาณ 1,122, 992 คน ซึ่งเป็นตัวเลขจำนวนไม่น้อย ที่เด็ชว เมื่อจำแนกจำนวนผู้ติดยาออกตามชนิดของยาเสพติด พบว่า มีผู้ติดยาสารระเหยมากที่สุด

คือมีจำนวนถึง 411,603 คน คิดเป็นร้อยละ 32.35 รองลงไปคือกัญชา ร้อยละ 25.63 สามัญ ร้อยละ 20.27 เฮโรอีนร้อยละ 16.83 และฝิ่นร้อยละ 4.92 ในกลุ่มผู้คิดสารระเหยพบว่า เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านโดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด ร้อยละ 89.64 รองลงมา คือในโรงเรียนและสถาบันการศึกษา ร้อยละ 5.53 และชุมชนแออัด 3.16 (นิพนธ์ หัวหงศกร และคณะ. 2538 : 44, 57)

สารระเหยเป็นยาเสพติดที่มีโทษต่อร่างกายสองระยะคือ ระยะทันทีทันใด นั่นคือ ภายหลังที่สูดดมแล้วจะเกิดอาการวิงเวียน อ่อนเพลีย รู้สึกเคลิบเคลิ้ม ปวดศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน มือสั่น หายใจถี่และเร็ว ส่วนโทษที่เกิดขึ้นจากการเสพในระยะเวลาอันยาวนานคือ ทำลาย ระบบทางเดินหายใจ ระบบโลหิต ระบบประสาท สมอง ระบบกล้ามเนื้อ และระบบสืบพันธุ์ (ไพศาล ปวงนิสม. 2535)

มีงานวิจัยจำนวนมากที่ศึกษาเชิงสำรวจปัญหาการใช้ยาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชน แล้วพบว่า กลุ่มที่ใช้ยาเสพติดในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ระดับการศึกษาต่ำและไม่มี รายได้ (คณะอนุกรรมการศึกษาวิจัย ศูนย์ประสานงานกลาง องค์การเอกชนต่อต้านยาเสพติด. 2527 ; ชวิรัช โทษเชียว. 2526) งานวิจัยที่มุ่งหาคำตอบของสาเหตุการติดยาเสพติดมี 2 ประเภท คือ ประเภทแรก สอดถามจากผู้ติดยา และกลุ่มที่ใกล้เคียงกับผู้ติดยาเสพติดโดยตรง ว่า อะไรคือสาเหตุ ผลสรุปมีหลายประเด็นคือ ความอยากลองเพื่อนหรือญาติเป็นผู้ชวน และมี เรื่องกลุ่มใจในปัญหาชีวิต (สุวิทย์ รุ่งวิเชียร. 2523 ; สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 2530 ; กรมราชทัณฑ์ และสำนักงาน ป.ป.ส., 2530 ; หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมมอกหักครุ. 2530) งานวิจัยอีกประเภทหนึ่งใช้เทคนิควิธีการวิจัยแบบศึกษาความสัมพันธ์ หรือแบบ Expost Facto เพื่อวิเคราะห์ว่าตัวแปรใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกาเสพติด และตัวแปรใด บ้างที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างกลุ่มที่ใช้ยาเสพติดและกลุ่มที่ไม่ใช้ยาเสพติด ผลการวิจัย มีความแตกต่างและหลากหลายขึ้นอยู่กับกรอบแนวคิดผลงานวิจัยนั้น ๆ

ในแนวการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ ซึ่งเป็นการศึกษาเพื่ออธิบายพฤติกรรมด้วย สหวิทยาการ มีแนวคิดที่เป็นพื้นฐานคือแนวคิดปฏิสัมพันธ์ (Interactional Perspective) ซึ่งนิยามว่าเป็นการศึกษาบทบาทของตัวแปรส่วนบุคคล และตัวแปรด้านสถานการณ์ที่ส่งผลต่อ พฤติกรรมซึ่ง เมกนุสัน และเอนเดอร์ (Magnusson, D. and Endler, N.S. 1977) กล่าวไว้ว่าปัจจัยพื้นฐานของแนวคิดนี้มี 4 ประการคือ 1) พฤติกรรมเป็นผลมาจากปฏิสัมพันธ์

ที่ซับซ้อนระหว่างบุคคลและสถานการณ์ที่เขาเผชิญอยู่ 2) บุคคลจัดทำเป็นผู้กระทำที่ตั้งใจ
 3) ตัวแปรส่วนบุคคลที่สำคัญคือ ตัวแปรด้านการรู้คิดและตัวแปรด้านจิตใจ และ 4) ตัวแปร
 สถานการณ์ที่สำคัญคือ ตัวแปรที่มีความหมายทางจิตใจต่อบุคคลนั้น มีทฤษฎีทางจิตวิทยาหลายทฤษฎี
 ที่สะท้อนแนวคิดนี้เช่น Holland's Personality Types and Model Environments, Stern's Need Press Culture Theory, and Pervin's Transactional Theory
 และทฤษฎีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา (Problem Behavior Theory) ทฤษฎีสุดท้ายที่กล่าวถึงนี้เน้น
 การศึกษาพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ซึ่งผ่านการตรวจสอบทั้งในการวิจัยแบบช่วงยาว และแบบภาค
 ตัดขวางมาแล้ว จากการศึกษาวิจัยในต่างประเทศพบว่า สามารถทำนายพฤติกรรมที่เป็นปัญหาใน
 เยาวชนได้ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณอยู่ระหว่าง .50 ถึง .80 (Jessor and
 Jessor. 1977 ; Jessor and others. 1991, 1995) ผู้วิจัยนำกรอบแนวคิดตาม
 ทฤษฎีพฤติกรรมที่เป็นปัญหามาประยุกต์กับผลงานวิจัยในประเทศไทย เพื่ออธิบายสาเหตุของการ
 ใช้สารระเหยในกลุ่มเด็กและเยาวชน

จากสภาพการณ์ต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วข้างต้นประกอบกับผลการศึกษาพบว่า ผู้คิดสาร
 ระเหยส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีอายุในช่วงวัยรุ่น โดยเฉพาะกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม
 ค่อนข้างต่ำ ดังนั้นเพื่อให้การวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ งานวิจัย
 นี้ ครอบคลุมตัวแปรที่เป็นลักษณะด้านบุคคล และสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ คือ บ้าน เพื่อน โรงเรียน
 และชุมชน รวมทั้งเป็นการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพ จากผู้ใช้สารระเหย พ่อแม่ของผู้ใช้
 สารระเหย ผู้นำชุมชนที่มีการแพร่ระบาดของสารระเหย ใช้แบบแผนการวิจัยแบบ Expost
 Facto มีข้อสนับสนุนทางทฤษฎี และผลงานวิจัย ที่อาจทำให้อธิบายสาเหตุของการใช้สาร
 ระเหย และการคงอยู่ของพฤติกรรมการใช้สารระเหยได้

วัตถุประสงค์

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อระบุตัวแปรที่อาจบ่งชี้สาเหตุของการใช้และการคิด
 สารระเหยในกลุ่มเด็กและเยาวชน วัตถุประสงค์เฉพาะมีดังนี้

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้สารระเหยของเด็กและเยาวชน

2. เพื่อค้นหาตัวแปรด้านบุคลิกภาพและด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ครอบครัว เพื่อน
โรงเรียน ที่อาจเป็นสาเหตุของการใช้สารระเหยของเด็กและเยาวชน
3. เพื่อค้นหาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการติดสารระเหย
4. เพื่อศึกษาการให้รางวัล การลงโทษ และการควบคุมพฤติกรรมของพ่อแม่ที่มีลูกใช้
สารระเหย
5. เพื่อศึกษาลักษณะบางประการของชุมชนที่มีการแพร่ระบาดของสารระเหย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อสรุปที่ใช้อธิบายพฤติกรรมการใช้สารระเหย และการคงอยู่ของพฤติกรรม
ใช้สารระเหยในกลุ่มเด็กและเยาวชน
2. สามารถใช้ข้อมูลจากการวิจัยเพื่อการวางแผนป้องกัน และแก้ไขปัญหาการใช้
สารระเหย เน้นที่ตัวบุคคล เพื่อน โรงเรียน ครอบครัว และชุมชน

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านตัวแปร ตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัยประกอบด้วย

ตัวแปรอิสระ คือ ตัวแปรด้านบุคคล ได้แก่ ความภาคภูมิใจในตนเอง การเผชิญ
ความเครียด การต่อต้านบรรทัดฐานของสังคม บุคลิกภาพชอบทำทาส ตัวแปรด้านการรับรู้
สิ่งแวดล้อม คือ ความกลมเกลียวในครอบครัว ปริมาณการใช้สารเสพติดในครอบครัว
การควบคุมในครอบครัว การควบคุมในโรงเรียน ความรักสนับสนุนในครอบครัว ความผูกพันกับ
กลุ่มเพื่อน ความผูกพันกับครอบครัว จำนวนเพื่อนที่ใช้สารเสพติด

ตัวแปรตาม คือ การใช้ - ไม่ใช้สารระเหย ที่สนใจศึกษาทางบวกต่อการใช้สารระเหย
และการรับรู้ความสามารถของตนเองในการไม่ใช้สารระเหย

นอกจากนั้นยังมีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับลักษณะของชุมชน การลงโทษ การให้
รางวัลของพ่อแม่หรือผู้ปกครองของเยาวชนผู้ใช้สารระเหย

ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยเด็กและสาวรุ่นที่ใช้ และไม่ใช้
สารระเหย ในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดชโลธร จำนวน 598 คน พ่อแม่ของผู้ใช้สาร
ระเหย จำนวน 56 คน และผู้นำชุมชนที่มีการแพร่ระบาดของสารระเหย จำนวน 46 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

สารระเหย หมายถึง สารที่ได้มาจากขบวนการผลิตน้ำมันปิโตรเลียม มีลักษณะเป็น
ไอระเหยได้ในอากาศ เป็นพิษเสถียรชนิดหนึ่ง เมื่อสูดดมเข้าไปจะทำให้เกิดอันตรายต่อร่างกาย
ได้แก่ กินเนอร์ แลคเกอร์ น้ำยาล้างเล็บ กาวกระเบื้อง เป็นต้น

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สารระเหย

สารระเหย คือ สารที่ได้มาจากกระบวนการผลิตน้ำมันปิโตรเลียมมีลักษณะเป็นไอระเหยในอากาศ เป็นสาเหตุชนิดหนึ่ง เมื่อสูดดมเข้าไปจะทำให้เกิดอันตรายต่อร่างกาย สารระเหยที่เป็นปัญหามากที่สุดในปัจจุบัน ได้แก่ แอลกอฮอล์ ทินเนอร์ ซึ่งมักจะผสมอยู่ในผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในทางอุตสาหกรรมและผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในครัวเรือน (กองวิชาการและวางแผน สำนักงาน ป.ป.ส. 2536)

คุณสมบัติของสารระเหยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดพิษหรือระดับความรุนแรงของอาการที่เกิดขึ้นที่สำคัญ ได้แก่

1. Volatility Value มีผลโดยตรงต่อการกระจายตัวของสารระเหย ตั้งแต่เริ่มสูดดมจนกระทั่งกระจายตัวไปทั่วปอด Volatility Value ยิ่งสูง สารระเหยจะกระจายตัวได้เร็วและมีปริมาณมาก
2. Surface Tension Value มีผลโดยตรงต่อการกระจายตัวของสารระเหย ในลักษณะตรงกันข้ามกับผลของค่า Volatility กล่าวคือ Surface Tension Value ยิ่งต่ำ สารระเหยได้ดี การกระจายตัวเร็วและมีปริมาณมาก
3. Viscosity Value ความหนืดของสารมีผลต่อความสามารถในการแทรกซึมเข้าสู่ถุงลมในปอด ค่าความหนืดเหนียว ยิ่งแทรกซึมเข้าไปอยู่ในถุงลมส่วนเล็ก ๆ ได้ดี อาการพิษจึงจะรุนแรงมากยิ่งขึ้น
4. Lipid Solubility Value ความสามารถในการละลายในไขมัน ซึ่งเกี่ยวข้องกับความเป็นพิษ เนื่องจากอวัยวะต่าง ๆ ในร่างกายมีไขมันเป็นองค์ประกอบ เมื่อสารระเหยเข้าสู่ร่างกาย ประกอบกับคุณสมบัติของสารระเหยที่สามารถละลายในไขมันได้ดี สารระเหยก็จะแพร่กระจายไปอยู่ตามอวัยวะต่าง ๆ ที่มีไขมันเป็นองค์ประกอบ ทำให้เกิดพิษทั้งระยะเฉียบพลันและระยะเรื้อรังกับอวัยวะนั้น ๆ ตามความรุนแรงของปริมาณสารที่ได้รับ และปริมาณไขมันที่อวัยวะนั้น ๆ มีอยู่

อาการพิษที่เกิดขึ้นแบ่งได้เป็น 2 ระยะ ดังนี้

1. พิษระยะเฉียบพลัน เกิดขึ้นหลังเสพยาพิษ โดยจะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นสุข ร่าเริง สีสระเบา ตื่นเต้น ต่อมาจะมีอาการเหมือนเมาสุรา หูดจ้ออันธ ไม่ซัด ความคุมตนเองไม่ได้ เกิดอาการระคายเคืองต่อเยื่อในปาก จมูก ทำให้น้ำลายไหลออกมามาก ตา มีความไวต่อแสงมากขึ้น มีเสียงในหู กล้ามเนื้อทำงานไม่ประสานกัน ตอนแรกจะมีผลกระตุ้นระบบประสาทส่วนกลาง นอนไม่หลับ ต่อมาจะมีฤทธิ์กดทำให้วังงซึม หมดสติถ้าเสพยาในปริมาณที่สูง สารพิษบางชนิด เช่น กลุ่ม Ketone จะทำให้หัวใจเต้นเร็วผิดปกติ ถ้าสูดดมในสภาวะที่มีความตึงเครียด หรือเห็นคนเห็นอสู อาจทำให้หัวใจวายถึงกับชีวิตได้

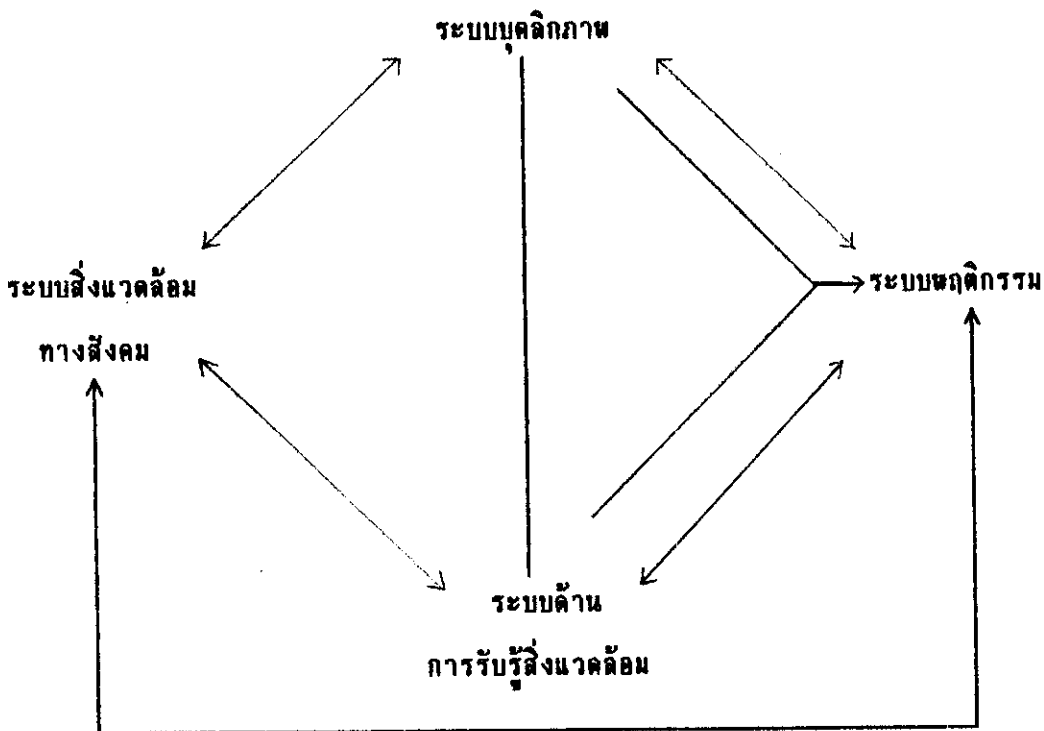
2. พิษระยะเรื้อรัง การสูดดมสารพิษเป็นระยะเวลานาน จะทำให้ร่างกายเกิดความต้านทานต่อสารนี้ ต้องเพิ่มปริมาณการใช้ขึ้นเรื่อย ๆ และเมื่อใช้ไปนาน ๆ พิษของสารพิษจะสะสมอยู่ตามอวัยวะต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้นทำให้ร่างกายเสื่อมสมรรถภาพหากต่อการที่จะบำบัดรักษา จากการศึกษาเท่าที่พบสารพิษก่อให้เกิดพิษเรื้อรัง ต่อระบบทางเดินอาหาร ตับ ไต ระบบโลหิต ระบบหัวใจ ระบบทางเดินหายใจ ระบบประสาทส่วนกลาง ระบบสืบพันธุ์ ระบบกล้ามเนื้อ ระบบประสาทส่วนปลาย

อาการแสดงออกเมื่อสูดดมพิษ คือ หนาวสั่น ประสาทหลอน ปวดศีรษะ ปวดท้อง ปวดตามกล้ามเนื้อ มีอาการทางจิตคลุ้มคลั่ง โมห่ง่าอ (กองป้องกันฮาเสพติด, สำนักงานป.ป.ส.)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการใช้สารเสพติดในกลุ่มเฮวาชน

ทฤษฎีเพื่ออธิบายสาเหตุของการเริ่มใช้สารเสพติดที่สำคัญมี 4 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีของเจสเซอร์ (Jessor's Theory) ทฤษฎีของเคเพลน (Kaplan's Theory) ทฤษฎีของเอคเคอร์ (Aker's Theory) และทฤษฎีและแคนเดล (Kandel's Theory) ในระหว่างทฤษฎีทั้งสี่นี้ ทฤษฎีของเจสเซอร์ได้รับการกล่าวถึงว่า เป็นทฤษฎีที่มีความครอบคลุมที่สุด (Kandel, D.B. 1980 : 251) เนื่องจากทฤษฎีนี้มีกรอบแนวคิดที่ครอบคลุมตัวแปรส่วนบุคคล และบทบาทของสิ่งแวดล้อม ที่มีต่อการแสดงพฤติกรรม ทฤษฎีเรียกว่า ทฤษฎีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา (Problem Behavior Theory) ในทฤษฎีกล่าวถึงกลุ่มของตัวแปรสำคัญในการอธิบายพฤติกรรมที่เป็นปัญหา 3 กลุ่ม คือ

1. ภูมิหลัง และสิ่งแวดล้อมทางสังคม (Social Background and Context Variables)
 2. การรับรู้ด้านสิ่งแวดล้อม (Perceived Environment)
 3. บุคลิกภาพ (Personality)
- ตัวแปรทั้งสามนี้มีความเกี่ยวข้องกับกลุ่มพฤติกรรมดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 แนวคิดของทฤษฎีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา
(ปรับจาก Jessor, R. and others. 1991 : 21)

พื้นฐานของทฤษฎีมาจากแนวคิดที่ว่าพฤติกรรมทุกอย่างเป็นผลมาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อม โดยที่การศึกษาเพื่ออธิบายพฤติกรรม จะต้องศึกษาตัวแปรทั้งสองกลุ่มนี้พร้อมกันจะเห็นได้จากการใช้ลูกศรทิศทางเดียวที่เชื่อมระหว่างตัวแปรบุคลิกภาพและการรับรู้สิ่งแวดล้อมไปสู่ระบบพฤติกรรม จากภาพประกอบ 1 จะเห็นว่าในตัวแปรในกลุ่มสิ่งแวดล้อม 2 กลุ่ม คือ 1) สิ่งแวดล้อมทางสังคม ซึ่งหมายถึง สิ่งแวดล้อมที่เป็นรูปธรรม หรือเป็นลักษณะทางกายภาพ เช่น ระดับการศึกษา รายได้ การนับถือศาสนา โครงสร้างของครอบครัว

และ 2) การรับรู้สิ่งแวดล้อม ซึ่งหมายถึง สิ่งแวดล้อมที่มีความหมาย มีความสำคัญต่อบุคคล ซึ่งเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญในเชิงเป็นสาเหตุของพฤติกรรมมากกว่าสิ่งแวดล้อมทางสังคม

เจสเซอร์ และคณะ ได้ทดลองใช้ปัจจัยข้างต้นในการทำนายพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในเยาวชน พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ มีค่าประมาณ .70 เมื่อตัวแปรตามเป็นกลุ่มพฤติกรรม และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณมีค่าระหว่าง .50 ถึง .80 เมื่อตัวแปรตามเป็นพฤติกรรมเฉพาะอย่าง เช่น การดื่มแอลกอฮอล์ หรือการใช้สารเสพติด ตัวแปรที่พบว่ามี ความสำคัญจากงานวิจัยหลายชิ้น ได้แก่ ความคาดหวังเกี่ยวกับความสำเร็จด้านการเรียนทัศนคติที่ต่อต้านความเปื้อนเบน การมีค่านิยมของพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในกลุ่มเพื่อน ๆ การใช้สารเสพติดอื่น ๆ และผลการเรียนต่ำ (Jessor & Jessor. 1977 ; Jessor. 1993 ; Jessor and others. 1991, 1995)

สิ่งแวดล้อมทางสังคมกับการใช้สารเสพติด

ทฤษฎีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา กล่าวถึง สิ่งแวดล้อมที่เป็นพื้นฐานทางสังคมที่ต่างจากการรับรู้สิ่งแวดล้อม คือ เป็นตัวแปรที่บ่งบอกสภาพทางสังคมและฐานะทางสังคมของบุคคล และเป็นลักษณะที่วัดได้จากข้อมูลเชิงประจักษ์ เช่น อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ เป็นต้น ผลการวิจัยในประเทศไทย พบว่า กลุ่มผู้คิดหาในกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีการศึกษาค่ำ (คณะกรรมการการศึกษาวิจัย ศูนย์ประสานงานกลาง องค์การภาคเอกชนต่อต้านยาเสพติด. 2527) นอกจากนี้ ชวิชัย โทษเชิฐ (2528) ศึกษาสาเหตุการเสพยาเสพติดจากกลุ่มตัวอย่างที่สุดคมสารระเหย 162 คน พบว่า ผู้สุดคมสารระเหย ส่วนใหญ่มีการศึกษาค่ำไม่มีรายได้ และจากการศึกษาเพื่อประมาณการจำนวนผู้คิดหาเสพยาเสพติดในประเทศไทยของสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย เมื่อปี 2538 พบว่า จำนวนผู้คิดหาเสพยาเสพติดโดยเฉพาะสารระเหยมีจำนวนสูงที่สุด เมื่อจำแนกเป็นกลุ่มอาชีพแล้วพบว่า เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านหรือเกษตรกร โรงเรียนและสถาบันการศึกษา และชุมชนแออัดมากเป็นลำดับหนึ่ง สอง และสามตามลำดับ (นิพนธ์ พัวพงศกร และคณะ. 2538 : 61)

งานวิจัยเรื่องนี้เลือกศึกษากลุ่มตัวอย่างที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมค่อนข้างต่ำ ประเมินจากระดับการศึกษาของบิดา-มารดา และอาชีพของบิดามารดา

การรับรู้สิ่งแวดล้อมกับการใช้สารเสพติด

สิ่งแวดลอมในที่นี้หมายถึง สิ่งแวดล้อมที่บุคคลรับรู้จากประสบการณ์และสะท้อน
 มิติทางสังคมที่มีความหมายหรือมีความสำคัญต่อเขา ในการอธิบายพฤติกรรมที่เป็นปัญหานั้นมักศึกษา
 กลุ่มตัวแปรการรับรู้สิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับ บุคคลที่มีความหมายหรือมีความสำคัญต่อเขา เช่น
 พ่อแม่ ผู้ปกครอง เพื่อน ตัวแปรด้านการรับรู้สิ่งแวดล้อมนี้อาจแบ่งเป็น 2 ระดับคือ ตัวแปร
 ที่มีผลโดยตรงต่อพฤติกรรม เช่น การเป็นตัวแบบใช้สารเสพติดของพ่อแม่ เพื่อน และตัวแปร
 ที่ไม่ส่งผลโดยตรง เช่น การควบคุมของพ่อแม่ อิทธิพลของพ่อแม่และของเพื่อน และการรับรู้
 ความเครียด เป็นต้น (Jessor, R. and others. 1991 : 29 - 30)

การรับรู้สิ่งแวดล้อมด้านครอบครัว

จากการประมวลผลงานวิจัยในประเทศไทยพบผลของการรับรู้สิ่งแวดล้อมด้าน
 ครอบครัวต่อการใช้สารเสพติดดังนี้ นพพร พานิชสุข (2528) ศึกษาเปรียบเทียบนักเรียน
 ชาย โรงเรียนมัธยมสาธิตรามคำแหง และคนใช้ชายที่มารับการบำบัดรักษาเสพติดใน
 โรงพยาบาลจิตเวช พบว่า การเลี้ยงดูจากบิดามารดาของนักเรียนมัธยมสาธิตรามคำแหง
 มีความอบอุ่น ความรัก เอาใจใส่สูงกว่าเด็กที่เป็นคนใช้ชายที่มารับการบำบัดรักษาใน
 โรงพยาบาลจิตเวช ลาดทองใบ กุศลภรณ์ (2530) ศึกษาบทบาทของครอบครัวในการป้องกัน
 การติดยาเสพติด ของเด็กนักเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 667 คน พบว่า การอบรมเลี้ยงดู
 ที่สร้างภูมิคุ้มกันต้านทานการเสพติดคือ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล และการอบรมเลี้ยงดูแบบ
 ให้ความรัก ความเอาใจใส่ นิรมล เปลี่ยนจรรยา (2530) ได้ทำการศึกษาวิจัย การ
 ใช้กัญชาและสารระเหยของนักเรียนวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร : การเรียนรู้ทางสังคมจากพ่อแม่
 และเพื่อน โดยเก็บข้อมูลจากนักเรียนมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษาในสังกัดรัฐบาล และภาคเอกชน
 จำนวน 279 ราย พบว่า การคบหาสมาคมกับผู้ใช้กัญชา สารระเหย การเลียนแบบ การ
 ให้ความหมายทางบวกในเรื่องการใช้ยาเสพติด การเสริมแรงทางบวก จะมีผลต่อการใช้
 สารเสพติดของนักเรียน ชัยยุทธ คำสา (2534) ศึกษาปัจจัยด้านการขัดเกลาทางสังคมของ
 พ่อแม่ที่กระทบต่อพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชายมัธยมปลาย
 จำนวน 300 คน และพ่อแม่ของเด็ก การวิเคราะห์พบว่า การสนับสนุนจากพ่อแม่ให้ลูกดื่ม

มีอิทธิพลต่อการคุ้มครอง การอบรมเลี้ยงดูแบบใกล้ชิดจากแม่มีความสัมพันธ์เชิงลบต่อพฤติกรรม การคุ้มครอง การอบรมเลี้ยงดูโดยการควบคุมอย่างเข้มงวดจากพ่อมีความสัมพันธ์เชิงลบกับ พฤติกรรมการคุ้มครอง โสภภา ชูพิภูลย์ และคณะ (2528) ศึกษาปัจจัยทางสังคมสำหรับ เป็นข้อบ่งชี้ภาวะการเสพติดของชายไทยวัยทำงานในปัจจุบัน โดยเก็บข้อมูลจากผู้ติดยาเสพติด พบว่า ผู้ติดยาเสพติดส่วนใหญ่เป็นบุตรคนที่ 2 ของคนที่ 1 ในครอบครัวได้รับการอบรมเลี้ยงดู แบบตามใจโดยไม่มีเหตุผล หรือการกวดขันเข้มงวดด้วยการลงโทษ และสำนักวิจัย สถาบัน บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (2530) ศึกษาพฤติกรรมและทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของคนหนุ่ม สาวไทย พบว่า สาเหตุจูงใจที่ทำให้เสพยาเสพติดครั้งแรก คือ ความอยากรทดลอง และ เพื่อนหรือญาติชักชวน และมีเรื่องกลุ้มใจในปัญหาชีวิต โดยเฉพาะปัญหาครอบครัว ซึ่งพบ รายละเอียดว่าครอบครัวมีความสัมพันธ์ไม่ราบรื่น จากผลงานวิจัยข้างต้น สรุปได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมโดยพบว่าในสังคมไทยการให้ความรัก เอาใจใส่ มีเหตุผล และควบคุมมีผลทางบวกต่อการป้องกันการใช้สารเสพติด และยังพบว่า ความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ไม่ราบรื่นอาจเป็นปัจจัยกระตุ้นในวัยรุ่นให้หันไปใช้สารเสพติด

ปัจจัยจากครอบครัวอีกประการหนึ่งคือ การเป็นแบบอย่างด้านการใช้สารเสพติด งานวิจัยในประเทศไทยที่ศึกษาเรื่องนี้คือ ผน แสงสิงแก้ว (2517) สํารวจนักเรียนไทยศึกษา โดยเก็บข้อมูลจากนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3-5 และนักเรียนวิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,506 คน พบว่า นักเรียนที่ติดยาส่วนใหญ่มีบิดามารดาที่ติดยา น้ำเพชร ช่างบุญใหญ่ และคนอื่น ๆ (2533) ศึกษาปัญหาการติดสารระเหยของเด็กและเยาวชนในเขตคูสิต พบที่ ปัจจัยทางครอบครัวที่สำคัญคือ สถานภาพครอบครัว ความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัว และการมีบุคคลที่ติดสารเสพติดในครอบครัว ผลงานวิจัยส่วนนี้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการ เป็นตัวแบบในทางที่ดีของบุคคลในครอบครัว

จากผลงานวิจัยข้างต้น พอจะสรุปได้ว่าครอบครัวเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญที่อาจ เป็นตัวกระตุ้น ส่งเสริม หรือขัดขวางการใช้สารเสพติดของเด็กวัยรุ่น อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การศึกษาอิทธิพลจากครอบครัว มีความครอบคลุมมิติหลาย ๆ ด้าน ผู้วิจัยจึงศึกษาตัวแปร ด้านการรับรู้สิ่งแวดล้อมด้านครอบครัว คือ ความกลมเกลียวในครอบครัว ปริมาณการใช้สารเสพติดในครอบครัว ความรักสนับสนุนในครอบครัวการควบคุมจากครอบครัวและความผูกพัน กับครอบครัว

การรับรู้อิทธิพลแวดล้อมด้านกลุ่มเพื่อน

ผลการวิจัยในประเทศไทยที่ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนต่อการใช้อิสรเสรีภาพ ได้แก่ นิรมล เปลื่อนนจรูญ (2530) ได้ทำการศึกษาวิจัยการใช้กัญชา และสารระเหยของนักเรียนมัธยมในเขตกรุงเทพมหานคร : การเรียนรู้ทางสังคมจากพ่อแม่และเพื่อน โดยเก็บข้อมูลจากนักเรียนมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษาในสังกัดรัฐบาลและภาคเอกชน จำนวน 279 ราย พบว่าการคบหาสมาคมกับผู้ใช้กัญชา สารระเหย การเลียนแบบ การให้ความหมายทางบวกในเรื่องการใช้อิสรเสรีภาพ การเสริมแรงทางบวกจะมีผลต่อการใช้อิสรเสรีภาพและนักเรียน สุกวาทพร ประมวลรัฐการ (2532) ศึกษาตัวแบบสมุฏฐาน (Causal Model) ที่อธิบายการใช้อิสรเสรีภาพหรือสารเสพติดในวัยรุ่นเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง 500 คน จากนักเรียนมัธยมปลายสายสามัญ ผลการวิเคราะห์โดยรวมประเภทของสิ่งเสพติด คือ การคบเพื่อนผู้ใช้ยาหรือสิ่งเสพติดมีผลกระทบต่อการใช้ยาหรือสิ่งเสพติดในวัยรุ่นมากที่สุด ประภาณี สุขภทรศน์ (2526) ศึกษาลักษณะการใช้และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้อิสรเสรีภาพ โดยใช้ทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่างและทฤษฎีการควบคุมภายในตัวบุคคล เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้อิสรเสรีภาพของวัยรุ่นในชุมชนคลองเตย โดยเก็บข้อมูลจากวัยรุ่น 196 คน ผลพบว่าตัวแปรที่มีความสำคัญในการอธิบายความแปรปรวนของการใช้อิสรเสรีภาพได้ 44.99 เปอร์เซ็นต์ คือ ความยึดมั่นต่อการกระทำที่สังคมยอมรับ การคบเพื่อนที่ใช้อิสรเสรีภาพ และความผูกพันกับโรงเรียน

นีออน กลิ่นรัตน์ (2524) ศึกษาความเข้าใจในการป้องกันตนให้พ้นจากยาเสพติดให้โทษของนักศึกษาวิชาลัยครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการสอบถามความเข้าใจถึงสาเหตุของการเสพติด ผลพบว่านักศึกษาระบุว่าเพื่อนเป็นแหล่งชักชวนให้ตนติดยาเสพติดมากกว่าแหล่งอื่น ๆ เช่น เต็มใจกับ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู (2530) ศึกษาสภาพการใช้อิสรเสรีภาพในสถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษา และอุดมศึกษาทั่วประเทศ จำนวน 10,446 คน ผลพบว่า นักเรียนนักศึกษามีความเห็นว่า สาเหตุของการใช้กัญชา ใบกระท่อม มึน เฮโรอีน และสารระเหย เป็นเพราะความอยากรลองเป็นอันดับหนึ่ง และเพื่อนชวนเป็นอันดับรองลงมา จรัส สุวรรณเวลา และคณะ (2523) ศึกษาปัญหาการติดยาเสพติดในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า สภาพแวดล้อมที่นำไปสู่การใช้อิสรเสรีภาพคือ การได้รับยาเสพติดครั้งแรกจากเพื่อน และเพื่อนแนะนำให้รู้จักยาเสพติด ส่วนสภาพแวดล้อมที่ผลักดัน

เขาชวนไปสู่วิชาเสพคิดคือ ความกดดันที่เกิดจากครอบครัวฐานะ เศรษฐกิจ สังคม การขาดที่ปรึกษาและช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา การว่างงาน และไม่มีอะไรที่มีสาระทำ และศรีสมบัติ บุญเมือง (2527) ศึกษาการรับข้อมูลเกี่ยวกับวิชาเสพคิดที่มีผลต่อการติดยาเสพคิดของวัยรุ่น เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามกับกลุ่มวัยรุ่นที่ติดเฮโรอีน 200 ราย ผลพบว่า ผู้ติดเฮโรอีน รายงานว่ารับข้อมูลเรื่องเฮโรอีนจากเพื่อนมากที่สุด และพบว่าข้อมูลที่รับจากเพื่อนมีผลต่อการเสพเฮโรอีนมากที่สุด

จากผลงานวิจัยในประเทศไทยข้างต้นพบว่าปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อน เกี่ยวข้องกับการใช้สารเสพคิดในวัยรุ่น ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยศึกษาจำนวนเพื่อนที่ใช้สารเสพคิดและความผูกพันกับกลุ่มเพื่อน

การรับรู้อันแวดล้อมด้านโรงเรียน

อาร์เน็ต (Arnett, J.) เชื่อมทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมมุกะลุในเด็กวัยรุ่น โดยเน้นที่ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านอารมณ์ และสังคมของวัยรุ่น และในขณะเดียวกันก็ให้ความสำคัญกับตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมด้วย เขากล่าวถึงการถ่ายทอดทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมมุกะลุ (Reckless Behavior) ของวัยรุ่นว่า การถ่ายทอดทางสังคมมีสองแบบคือ แบบแคบ (Narrow) ซึ่งหมายถึงการถ่ายทอดทางสังคมในลักษณะที่มีความคาดหวังจากสังคมสูง มีมาตรฐานของสังคมที่ชัดเจน มีการลงโทษผู้ที่เบี่ยงเบนไปจากความคาดหวัง หรือมาตรฐานอย่างรุนแรง ในขณะที่การถ่ายทอดทางสังคมแบบกว้าง (Broad Socialization) ไม่มีการขึ้นทะเบียนการปฏิบัติตัวที่เป็นที่ยอมรับของสังคม เน้นความมีเสรี อิสระ เป็นตัวของตัวเองมากกว่า การยอมรับตามความคาดหวังของสังคม (Arnett, J. 1992 : 392 - 393) ผลการวิจัย สนับสนุนว่าการถ่ายทอดทางสังคมแบบแคบจะช่วลดความน่าจะเป็นของการที่วัยรุ่นจะมีพฤติกรรมมุกะลุ (Rutter, Maughan, Mortimer, Ouston. 1979 ; อ้างอิงมาจาก Arnett, J. 1992) นอกจากนี้ยังพบว่า เป็นปัจจัยที่ช่วลดปัญหาอาชญากรรมในโรงเรียนคือ ความชัดเจน เข้มงวด และต่อเนื่องของการใช้กฎระเบียบในโรงเรียน

ผลงานวิจัยในประเทศไทยที่ศึกษาในส่วนของการใช้ยาเสพคิดในโรงเรียนส่วนหนึ่งจะเป็นเรื่องของการสำรวจปริมาณการใช้สารเสพคิด สำรวจค่านิยม ทศนคติที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารเสพคิดในโรงเรียน (ฝน แสงสิงแก้ว และคณะ. 2517 ; ดำรงค์ เชื้อชาติศิลป์

และคณะ. 2520 ; คณะอนุกรรมการทำงานด้านวิจัย ป.ป.ส. ศช. 2524 ; หน่วยงานศึกษา
นิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู. 2530) และรูปแบบการใช้สื่อการศึกษาเพื่อป้องกันการติดยา
เสพติด (วรรณิกา บุชชานพ. 2523 ; เนาวรัตน์ พลาชัย. 2525) และการ
ดำเนินงานเพื่อป้องกันการติดยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน (ลำไผ่ สวัสดิ์พงษ์.
2533) งานวิจัยนี้มุ่งเน้นการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน โดยคำนึงถึง
ปริมาณการถ่ายทอดทางสังคมจากโรงเรียนแบบแคบ โดยวัดตัวแปรปริมาณการควบคุมจาก
โรงเรียนจากการรายงานของนักเรียน

ลักษณะด้านบุคลิกภาพกับการใช้สารเสพติด

ลักษณะด้านบุคลิกภาพตามทฤษฎีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา หมายถึง กลุ่มของตัวแปร
ด้านการรู้คิดทางสังคม (Sociocognitive Variables) ได้แก่ ความเชื่อทัศนคติ
ความคาดหวัง ค่านิยม และการกำหนดค่านิยมปฏิบัติของตนเองและที่เกี่ยวกับสังคม ซึ่งสะท้อน
การเรียนรู้ทางสังคมและประสบการณ์ (Jessor, R. and others. 1991 : 26 - 27)

ทฤษฎีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาแบ่งตัวแปรด้านบุคลิกภาพเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มแรกคือ
โครงสร้างที่เกี่ยวกับเป้าหมายและความคาดหวัง ได้แก่ การเห็นคุณค่าของความสำเร็จ
การเห็นคุณค่าความเป็นอิสระ ความคาดหวังเกี่ยวกับความสำเร็จ และความคาดหวังเกี่ยวกับ
ความเป็นอิสระกลุ่มที่สองคือ โครงสร้างด้านความเชื่อ ได้แก่ ความแปลกแยก (Alienation)
การยอมรับบรรทัดฐาน ค่านิยม และข้อคิดถือปฏิบัติของสังคม (Social Criticism) ความ
ภูมิใจในตนเอง (Self - Esteem) และความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอกตน และกลุ่มที่สามคือ
โครงสร้างด้านการควบคุม ได้แก่ ทัศนคติต่อต้านความเบี่ยงเบน ทัศนคติด้านจริยธรรม และ
ความยึดมั่นทางศาสนา ตัวแปรในสองกลุ่มหลัง เป็นตัวแปรที่ควบคุมมิให้บุคคลทำพฤติกรรม
ที่เป็นปัญหา งานวิจัยนี้ศึกษาตัวแปรด้านบุคลิกภาพ 4 ตัวคือ ความภาคภูมิใจในตนเอง บุคลิกภาพ
ชอบท้าทาย รูปแบบการเผชิญความเครียด และการต่อต้านบรรทัดฐานของสังคม

ความภาคภูมิใจในตนเองและการต่อต้านบรรทัดฐานของสังคมกับการใช้สารเสพติด

นางลักษณ์ วงศ์ประเสริฐ (2534) ศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติของวัยรุ่นรุ่นปกติกับ
วัยรุ่นติดยาเสพติดในสถานบำบัดรักษา จำนวนรวม 240 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบวัด

อัครมนตรีค้นพบเห็นผล การวิจัยพบว่า เด็กวัยรุ่นคิดหาเหตุผลมีอัครมนตรีค้นทั้ง 40 ด้าน ต่ำกว่าเด็กวัยรุ่นปกติ โลเซล และบลีเซนเนอร์ (Losel, F. and Bliesener, T. 1994) พบว่าความภาคภูมิใจในตนเองเป็นปัจจัยปกป้องมิให้เด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เสี่ยงไม่มีปัญหา เรื่องพฤติกรรม และจากการประมวลงานวิจัยโดย แคนเดล (Kandel, D.B. 1980 : 267) กล่าวว่า งานวิจัยที่ศึกษาบุคลิกภาพที่เป็นสาเหตุของการมีพฤติกรรมดื่มเหล้า และใช้สารเสพติดในวัยรุ่น มักจะศึกษาปัจจัยด้านการรู้การคิด มากกว่าปัจจัยด้านความรู้สึก และหนึ่งในปัจจัยด้านบุคลิกภาพคือ ความภาคภูมิใจในตนเอง นอกจากนี้ เอมเมอร์ และคณะ (1993) ใช้แบบวัดความภาคภูมิใจในตนเองของ ฮารี (Hare) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ความภาคภูมิใจในตนเองเฉพาะด้านกับการใช้สารเสพติดในวัยรุ่น พบว่า ความภาคภูมิใจในตนเองด้านครอบครัวมีความสัมพันธ์ผกผันกับการสูบบุหรี่ การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และการใช้สารเสพติด และพบผลทำนองเดียวกันในเรื่องความภาคภูมิใจในตนเองด้านโรงเรียน นอกจากนี้ เคนแพลน และคนอื่น ๆ พบว่า การรับรู้ว่าตัวเองคือคุณค่าเป็นสาเหตุหนึ่งและการมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนในกลุ่มวัยรุ่น (Kaplan, H.B. and other. 1982, 1984) และจากการประมวลงานวิจัยของ มาร์แลทท์ และคณะ (1988) พบว่า มีผลจากงานวิจัยจำนวนมากที่พบตรงกันว่าบุคคลที่ใช้สารเสพติดมีประวัติของการมีความกดดันสูง และมีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ (Karlatt and others. 1988 : 231 - 232)

ฮุกวาร์ธ ประมวลวิชาการ (2532) ศึกษาตัวแปรสมมุฐานการใช้ยาหรือสิ่งเสพติดในวัยรุ่น จำนวน 500 คน พบว่า เมื่อเปรียบเทียบผลกระทบต่อการใช้ยาเสพติดของตัวแปรสมมุฐานคือ ความยึดมั่นผูกพันต่อการที่สังคมยอมรับ ความเชื่อในค่านิยมและบรรทัดฐานของสังคม และการคบเพื่อนที่ใช้ยาหรือสิ่งเสพติด พบว่า ความเชื่อในค่านิยมและบรรทัดฐานของสังคม มีผลกระทบต่อการใช้ยาเสพติดน้อยกว่าผลกระทบของการคบเพื่อนที่ใช้ยาหรือสิ่งเสพติด โดยตัวแปรทั้งสามอธิบายความแปรปรวนของการใช้ยาหรือสิ่งเสพติดในวัยรุ่นได้ 27 เปอร์เซ็นต์ และจากทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมเบี่ยงเบนของเคนแพลน (Kaplan, Howard. B.) ซึ่งมองในมุมมองของนักสังคมวิทยา กล่าวว่าพฤติกรรมเบี่ยงเบนเป็นผลมาจากการลึกร่อนของความผูกพันทางอารมณ์ของบุคคลกับหน่วยทางสังคม เช่น ครอบครัว โรงเรียน ซึ่งเคยยึดเหนี่ยวมิให้บุคคลแสดงพฤติกรรมเบี่ยงเบน โดยอธิบายว่าเมื่อบุคคลขาดความผูกพัน ยึดเหนี่ยวกับสิ่งที่สังคมคาดหวังแล้ว เขาก็จะขาดการควบคุมภายในที่จะหยุดยั้งพฤติกรรมเบี่ยงเบน หรือเมื่อบุคคลมีความผูกพัน

กับบุคคลสำคัญลดลงแล้ว การต่อต้านจากบุคคลสำคัญที่จะหยุดยั้งพฤติกรรมเบี่ยงเบนของเขา ก็จะไม่มีผลใด ๆ (Kaplan, H.B. 1982, 1984)

บุคลิกภาพชอบทำทาสกับพฤติกรรมใช้สารเสพติด

งานวิจัยในประเทศไทยหลายเรื่องที่สอบถามสาเหตุการใช้สารเสพติดเป็นครั้งแรก พบว่า ผู้ตอบให้เหตุผลว่าเนื่องมาจากความอยากลอง เช่น สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (2530) ศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ติดยาอายุ 15 - 40 ปี มีจำนวน 1,038 คน พบว่า เหตุจูงใจที่ทำให้ใช้ยาเสพติดครั้งแรกคือ ความอยากลอง รองลงมาคือ เพื่อนหรือญาติเป็นผู้ชวนและมีเรื่องกลุ้มใจในปัญหาชีวิต สุวิทย์ รุ่งวิสิทธิ์ (2523) ศึกษาลักษณะของผู้ต้องขังคดีเกี่ยวกับยาเสพติดในเรือนจำกลางเชียงใหม่ พบว่าผู้ติดยาเสพติด รายงานว่า สาเหตุของการติดยาเสพติดคือ การคบหาสมาคมกับเพื่อนฝูงที่ไม่ดี และจากการอยากหรืออยากลองยาเสพติด และการศึกษาของกรมราชทัณฑ์ และสำนักงาน ป.ป.ส. (2530) ศึกษาภาวะการเสพติดของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางกรมราชทัณฑ์ส่วนภูมิภาค จำนวน 14,208 คน พบว่า เริ่มใช้สารเสพติดเมื่ออายุระหว่าง 16 - 20 ปี และสาเหตุของการเริ่มเสพติดคือ อยากหรืออยากลอง และสอดคล้องกับผลการศึกษาของหน่วยศึกษานิเทศก์กรมการฝึกหัดครู (2530) ที่พบว่า นักเรียน นักศึกษามีความเห็น่า ผู้ที่ใช้ใบกระท่อม ปิ่น เสโรอื่น มีสาเหตุของการใช้มาจากความอยากลองเป็นอันดับหนึ่ง

จากแนวความคิดตามทฤษฎีพฤติกรรมมนุษย์ในวัยรุ่นของ อาร์เนทท์ พบว่า ตัวแปรที่แสดงถึงบุคลิกภาพตัวหนึ่ง ซึ่งเรียกว่า Sensational Seeking หมายถึง คุณสมบัติของบุคคลที่แสดงความต้องการความแปลกใหม่ ความหลากหลายของประสบการณ์ โดยชอบที่จะเสี่ยงทางร่างกายและสังคม เพื่อให้ได้มาซึ่งประสบการณ์นั้น ๆ (Arnett. J. 1992 : 344 ; Heino. A., and others. 1996 : 72) ผลการวิจัยพบว่า เด็กวัยรุ่นมีบุคลิกภาพชอบทำทาส (Sensational Seeking) สูง และมีค่าสูงสุดเมื่ออายุ 16 ปี และจะลดลงเรื่อย ๆ เมื่ออายุมากขึ้น มีงานวิจัยในต่างประเทศจำนวนมากที่พบความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพด้านนี้ กับการใช้สารเสพติด (Satinder and Black. 1984 ; Spotts and Shontz. 1984 ; Sutker, Archer and Allain. 1978) ผู้วิจัยสร้างข้อคำถามจากนิยามและการวัด Sensation Seeking Scale ซึ่งประกอบด้วยมาตร

ข้อ ๗ 4 ด้าน คือ TAS (Thrill and Adventure Seeking) เป็นข้อคำถามที่สอบถามแนวโน้มที่บุคคลจะเข้าร่วมกิจกรรมที่น่าตื่นเต้น เช่น การเล่นสกีน้ำ การปีนเขา ด้านที่สองคือ Dis (Disinhibition) เป็นคำถามเกี่ยวกับ การใช้ชีวิตที่สนุกสนาน ไปงานปาร์ตี้ที่มีการดื่มแอลกอฮอล์และมีเสียงดังด้านที่สาม BS (Boredom Susceptibility) เป็นการสอบถามปริมาณการหลีกเลี่ยงบุคคลที่น่าเบื่อ เหตุการณ์ที่ซ้ำซาก จำเจ และ ด้านที่สี่ ES เป็นการสอบถามความต้องการการท่องเที่ยวไปที่ที่แปลก และได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ การแสวงหาวิถีชีวิตที่แตกต่างไปจากปกติชน โดยเรียกตัวแปรนี้ว่าบุคลิกภาพแบบชอบท้าทาย

รูปแบบการเผชิญความเครียดกับพฤติกรรมใช้สารเสพติด

การเผชิญความเครียด (Stress Coping) หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมและด้านกรรวิธีคิด (Cognitive Process) ที่บุคคลใช้เพื่อจัดการกับปัญหาหรือสิ่งแวดล้อมที่ถูกประเมินว่าเป็นภาวะกดดันต่อบุคคลนั้น (Lazarus, R.S. and Folkman, S. 1984 : 140-143) มีผู้ศึกษาการเผชิญความเครียดในกลุ่มวัยรุ่นโดยพบว่า รูปแบบการเผชิญความเครียดของวัยรุ่นจะมีความสัมพันธ์กับปัญหาเรื่องการปรับตัว และพบว่าวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนมีรูปแบบการเผชิญความเครียดแบบหลีกเลี่ยงปัญหาสูงกว่าวัยรุ่นที่ไม่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน (Ebata, A.T. and Moos, R.H. 1994 ; Losel, F., and Bliesener, T. 1994) ผลงานวิจัยในประเทศไทยหลายเรื่องก็สรุปว่าการที่วัยรุ่นใช้สารเสพติดเพราะมีปัญหาในครอบครัว (นพพร พานิชสุข. 2528) หรือการที่ต้องพึ่งใช้ยาเสพติดเพราะความไม่สบายใจ (อดิศักดิ์ พงษ์พนผลศักดิ์. 2527) แต่ยังไม่มีการศึกษาถึงรูปแบบการเผชิญความเครียดของผู้ใช้สารเสพติด โดยทั่วไปแล้วเราแบ่งรูปแบบการเผชิญความเครียดไว้ 2 แบบ คือ 1) การเผชิญความเครียดแบบเน้นที่ปัญหา (Problem - Focused Forms of Coping) และ 2) การเผชิญความเครียดแบบเน้นที่อารมณ์ (Emotion - Focused Forms of Coping)

การเผชิญความเครียดแบบเน้นที่ปัญหา หมายถึง การใช้กลยุทธ์ การแก้ปัญหาเพื่อจัดการกับความเครียด กล่าวคือ การระบุปัญหาให้ชัดเจน หาทางเลือกที่จะใช้แก้ไข ซึ่งน้ำหนักข้อดีข้อเสียของทางเลือก เลือกวิธีที่ดีที่สุดและลงมือปฏิบัติ ทางเลือกที่ใช้ในการแก้ปัญหามุ่งไปที่การเปลี่ยนแปลงตัวเอง และการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม ส่วนการเผชิญความเครียดแบบเน้น

ที่อารมณ์ หมายถึง การใช้วิถีการต่าง ๆ เพื่อลดความรู้สึกกดดันซึ่งรวมถึง การหลีกเลี่ยง การให้ความสนใจกับสิ่งอื่น ๆ การคิดในทางบวก หรือการใช้วิถีต่าง ๆ เพื่อเพิ่มความรู้สึกกดดัน เช่น การตำหนิตนเอง การลงโทษตนเอง

แนวคิดเกี่ยวกับการติดสารเสพติด

จากการประมวลงานวิจัยของ มาร์แลต และเบเออร์ (Marlatt, G. A. and Baer, J.S. 1988) กล่าวถึงกระบวนการที่บุคคลเริ่มใช้สารเสพติดจนกระทั่งเขากลายเป็นบุคคลผู้ติดสารเสพติดว่าเกี่ยวข้องกับ 1) ผลทางเภสัชวิทยาของสารเสพติด 2) ลักษณะบุคลิกภาพของผู้ใช้สารเสพติด 3) ตัวกระตุ้นทางกายภาพและสังคมที่ประกอบเป็นสิ่งแวดล้อมขณะที่มีการใช้ยา ผู้วิจัยเลือกตัวแปรในกลุ่มลักษณะบุคลิกภาพของผู้ใช้สารเสพติด 2 ตัว คือ ทักษะต่อการใช้สารระเหย และการรับรู้ความสามารถของตนในการไม่ใช้สารระเหย (Marlatt, G.A., and Baer, J.S. 1988 : 233-234) ซึ่งผลงานวิจัยในประเทศไทย ที่ศึกษาพฤติกรรมและทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของคนหนุ่มสาวไทย ผู้ติดยาเข้าในครั้งแรก ครั้งที่ 2 3 4 และ 5 มีความเห็นว่าปัจจัยที่ทำให้ติดยาเสพติดซ้ำคือ สภาพจิตใจอ่อนแออาศัยอยู่ในแหล่งที่มีการจำหน่ายหรือเสพยาเสพติด และความเจ็บปวดทรมาน (สำนักวิจัยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 2530)

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้ตัวแปรอิสระ 4 กลุ่ม คือ การรับรู้สิ่งแวดล้อมด้านครอบครัว การรับรู้สิ่งแวดล้อมด้านเพื่อน การรับรู้สิ่งแวดล้อมด้านโรงเรียน และตัวแปรบุคลิกภาพ โดยจะศึกษาว่ามีความสัมพันธ์กับตัวแปร ทักษะทางบวกต่อการใช้สารระเหย และการรับรู้ความสามารถของตนเองในการไม่ใช้สารระเหยอย่างไร

นิยามปฏิบัติการ

พฤติกรรมการใช้สารระเหย หมายถึง การที่บุคคลสูดดม กินเนอร์ แล็คเกอร์ กาวกระป๋อง หรือสารอื่น ๆ ที่ได้มาจากกระบวนการผลิตน้ำมันปิโตรเลียม มีลักษณะเป็นไอระเหยในอากาศ ในงานวิจัยนี้สอบถามเกี่ยวกับประสบการณ์ในการใช้สารระเหย (เคย-ไม่เคยใช้)

การใช้สารระเทศครั้งแรกมีสาเหตุมาจากอะไร ปริมาณที่ใช้ ความต่อเนื่องของการใช้ และ สถานการณ์ทางสังคมที่ใช้สารระเทศครั้งแรก ประเภทของสารระเทศ ความต้องการที่จะ เลิกใช้ และประสบการณ์ด้านสารเสพติดอื่น ๆ

ความผูกพันกับครอบครัว วัดจากการรายงานของกลุ่มตัวอย่างว่าตนเองให้ความสำคัญ กับความคิดของคนในครอบครัว เอาใจใส่ต่อความรู้สึกของเขา และมีแนวโน้มที่จะคล้อยตาม ความคิดเห็นของเขา ใช้คำถาม 3 ข้อ แบบมาตราประเมินค่า 4 ระดับ คือ ไม่เลย น้อย ปานกลาง มาก การให้คะแนนเป็น 1 - 4 ตามลำดับ พิสัยของเครื่องมือวัดเป็น 3 - 12 ผู้ที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีความผูกพันกับครอบครัวสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำ

ความรักสนับสนุนในครอบครัว วัดจากการรายงานของกลุ่มตัวอย่างว่าบุคคลในครอบครัว ได้แสดงความรัก การช่วยเหลือ การให้กำลังใจ การให้คำแนะนำ ใช้คำถาม 5 ข้อ แบบ มาตราประเมินค่า 4 ระดับ คือ ไม่เลย น้อย ปานกลาง มาก การให้คะแนนเป็น 1 - 4 ตามลำดับ พิสัยของเครื่องมือวัดเป็น 5 - 20 ผู้ที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีความรักสนับสนุนในครอบครัว สูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำ

การควบคุมในครอบครัว วัดจากการรายงานของกลุ่มตัวอย่างถึงปริมาณการควบคุม คุนผลพฤติกรรมในด้านการได้รับอนุญาตเมื่อต้องการไปทำกิจกรรมในเวลาว่าง ตามโดยคำถาม 2 ข้อ แบบมาตราประเมินค่า 4 ระดับ คือ ไม่เลย น้อย ปานกลาง มาก การให้คะแนน เป็น 1 - 4 ตามลำดับ พิสัยของเครื่องมือวัดมีค่า 2 - 8 ผู้ที่ได้คะแนนสูงแสดงถึงการควบคุม ในครอบครัวสูง

ความภาคภูมิใจในตนเอง วัดจากการประเมินคุณค่าของตน ตามความรู้สึกที่มีต่อตนเอง ในบริบทด้าน เพื่อน ครอบครัว และโรงเรียน ด้านละ 5 ข้อ ลักษณะเป็นมาตราประเมินค่า 3 - 4 ระดับ คำถามที่ใช้ปรับจากเครื่องมือ Self - Esteem ของ Hare และจากงานวิจัย เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สารเสพติดในวัยรุ่นกับความภาคภูมิใจในตนเองของ Eileen M. Emery และคณะ (1993) พิสัยของคะแนนความภาคภูมิใจในตนเองด้านครอบครัวคือ 5 - 15 ด้านเพื่อนและด้านโรงเรียนมีพิสัย 5 - 20 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีความภาคภูมิใจ ในตนเองด้านนั้น ๆ สูง

ความผูกพันกับกลุ่มเพื่อน วัดจาก การรายงานของผู้ตอบถึงปริมาณที่ตนเองให้ความสำคัญ กับความคิดของกลุ่มเพื่อน การเอาใจใส่ต่อความรู้สึกของเขา และมีแนวโน้มที่จะคล้อยตาม

ความคิดเห็นของเขา ใช้คำถาม 3 ข้อ แบบมาตราประเมินค่า 4 ระดับ คือ ไม่เลย น้อย ปานกลาง มาก การให้คะแนนเป็น 1 - 4 ตามลำดับ พิสัยของเครื่องมือเป็น 3 - 12 ผู้ที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีความผูกพันกับกลุ่มเพื่อนสูง

การควบคุมในโรงเรียน วัดจากการรายงานของผู้ตอบเกี่ยวกับปริมาณการควบคุม พฤติกรรมของโรงเรียน ได้แก่ การมีกฎข้อบังคับ และการดูแลให้นักเรียนปฏิบัติตามกฎ การให้รางวัลแก่พฤติกรรมดี การลงโทษพฤติกรรมไม่ดี ใช้คำถาม 4 ข้อ ลักษณะเป็นมาตรา ประเมินค่า 4 ระดับคือ ไม่เลย น้อย ปานกลาง มาก พิสัยของเครื่องมือมีค่า 4 - 16 ผู้ที่ได้คะแนนสูงแสดงว่าได้รับการควบคุมจากโรงเรียนสูง

การเผชิญความเครียด วัดจาก การรายงานของผู้ตอบเกี่ยวกับพฤติกรรมที่แสดงออก เพื่อพยายามที่จะจัดการกับปัญหาและผลที่ตามมาของปัญหา แบ่งเป็น 2 แบบ คือ การเผชิญ ความเครียดแบบเน้นที่ปัญหา ได้แก่ การยอมรับว่ามีปัญหาและเตรียมตัวแก้ปัญหา การคิดถึง สาเหตุของปัญหา การทำอะไรบางอย่างที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ปัญหา การกำหนดทางหนิ ที่ไ้ผลของการแก้ปัญหา ใช้คำถาม 5 ข้อ ลักษณะเป็นมาตราประเมินค่า 3 ระดับ คือ ไม่ใช้ ใ้บ้างครั้ง ใ้บ่อย พิสัยของคะแนนคือ 5 - 15 ผู้ที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีการเผชิญ ความเครียดแบบเน้นที่ปัญหาสูง และการเผชิญความเครียดแบบเน้นที่อารมณ์ ได้แก่ การหลีกเลี่ยง ไม่คิดถึงปัญหา สวมจำนวน การให้รางวัลกับตนเองด้านอื่น การแสดงอารมณ์อื่น ๆ ใช้คำถาม 4 ข้อ พิสัยของคะแนนคือ 4 - 12 ผู้ที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีการเผชิญความเครียดแบบเน้นที่ อารมณ์สูง

การต่อต้านบรรทัดฐานของสังคม วัดจาก การรายงานของผู้ตอบเกี่ยวกับความเชื่อ ของบุคคลที่เบี่ยงเบนหรือไม่เห็นด้วยกับมาตรฐานของสังคม ในด้านระบบกฎหมายของบ้านเมือง ระบบการศึกษา และการปฏิบัติต่อผู้อื่น ใช้คำถาม 8 ข้อ ลักษณะเป็นมาตราประเมินค่า 3 ระดับ คือ ใช่ ไม่น่าใจ และไม่ใช้ ปรับจากเครื่องมือวัด Self - Enhancing Potential of Deviance ของ Haward B. Kaplan และคณะ (1984) ผู้ที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามี ความคิดเห็นต่อต้านบรรทัดฐานของสังคมสูง

บุคลิกภาพชอบท้าทาย วัดจากการรายงานของผู้ตอบถึงความชอบในการที่จะทำพฤติกรรม ที่แสดงถึงความท้าทาย ความแปลกใหม่ ความสนุกสนาน ที่มีความเสี่ยง และหลีกเลี่ยงความ จำเจ สร้างจากนิยามของ Sensation Seeking Scale มีคำถาม 7 ข้อ ลักษณะเป็น

มาตรฐานประเมินค่า 3 ระดับ คือ ไม่ชอบ ชอบบ้าง ชอบมาก พิสัยของคะแนนคือ 7-21 ผู้ที่ได้คะแนนสูง แสดงว่ามีบุคลิกภาพชอบทำทาสสูง

การตีตราระเทส วัดจากทัศนคติทางบวกต่อการใช้สารระเทส และการรับรู้ความสามารถของตนเองในการไม่ใช้สารระเทส

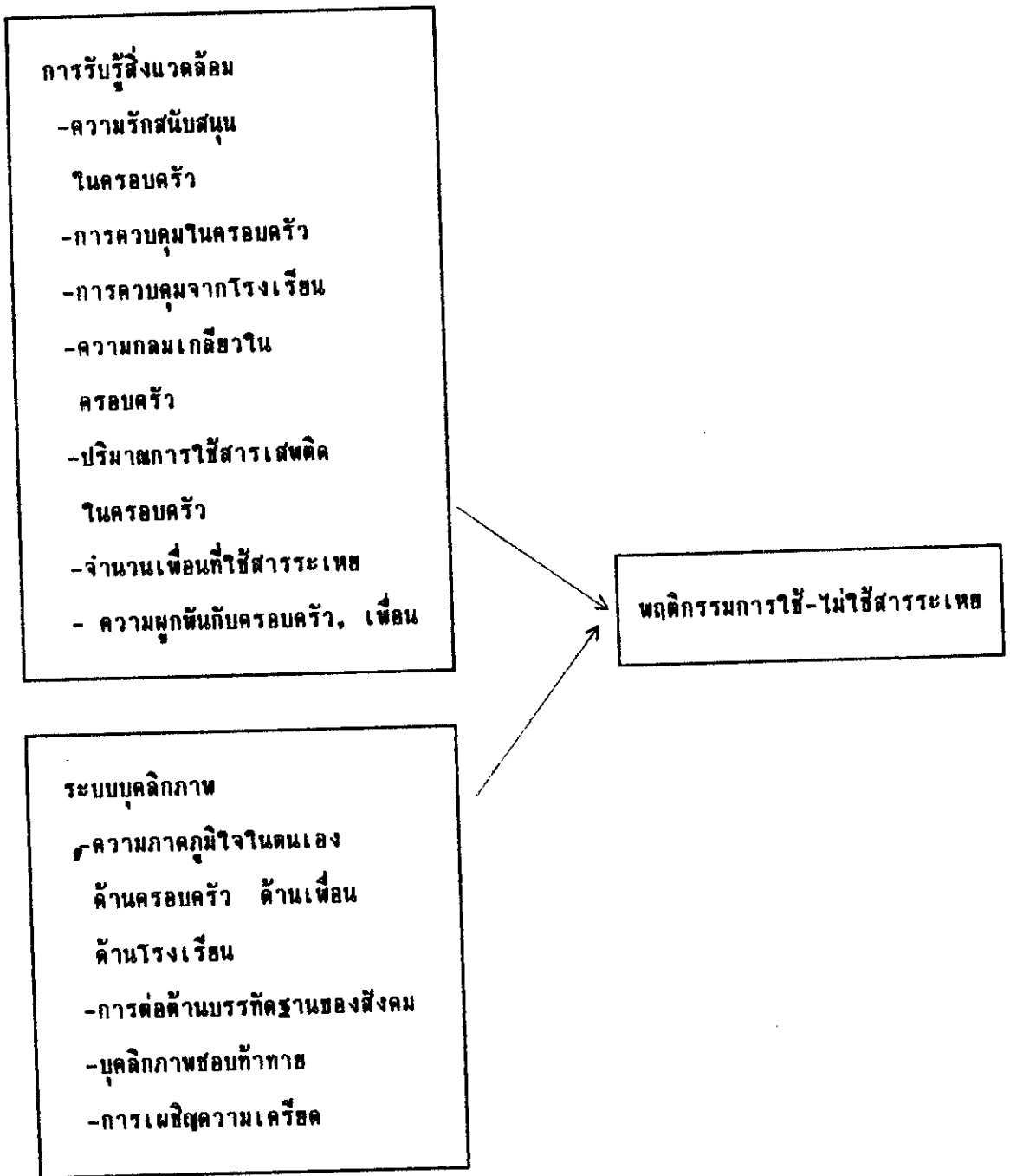
ทัศนคติทางบวกต่อการใช้สารระเทส วัดจากการรายงานของผู้ตอบถึงความรู้สึกทางบวกต่อการใช้สารระเทส วัดโดยข้อคำถาม 5 ข้อ ลักษณะเป็นมาตรฐานประเมินค่า 3 หน่วยคือ ไม่เห็นด้วย ไม่แน่ใจ และเห็นด้วย พิสัยของคะแนนคือ 5 - 15 ผู้ที่ได้คะแนนสูง แสดงว่ามีทัศนคติทางบวกสูง

การรับรู้ความสามารถของตนเองในการไม่ใช้สารระเทส วัดจากการรายงานของผู้ตอบเกี่ยวกับความสามารถที่จะไม่ใช้สารระเทสในสถานการณ์ที่มีความกดดันต่าง ๆ คือ พ่อแม่ ทะเลาะกัน ถูกทำโทษ เหน่า ได้กลิ่น และเพื่อนชวน คำถามมี 5 ข้อ พิสัยเป็น 0 - 5 ผู้ที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีการรับรู้ความสามารถสูง

ความกลมเกลียวในครอบครัว วัดจากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างว่า ครอบครัวมีปริมาณการทะเลาะเบาะแว้งหรือไม่ จากระดับ ไม่มีเลย มีน้อย ปานกลาง และมาก ตามลำดับ ให้คะแนน 4, 3, 2, 1 ตามลำดับ ผู้ที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีความกลมเกลียวในครอบครัวสูง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้กรอบทฤษฎีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ซึ่งมีตัวแปรสำคัญในการอธิบายพฤติกรรม 3 กลุ่ม คือ ภูมิหลังและสิ่งแวดล้อมทางสังคม การรับรู้ด้านสิ่งแวดล้อม และบุคลิกภาพ และตัวแปรในแต่ละกลุ่มได้มาจากการประมวลผลงานวิจัยในประเทศไทย และต่างประเทศ ตัวแปรในกลุ่มการรับรู้สิ่งแวดล้อมและระบบบุคลิกภาพ มีดังนี้

ภาพประกอบ 2 กรอบแนวคิดเพื่อศึกษาปัจจัยบ่งชี้สาเหตุการใช้-ไม่ใช้สารระเหย

การรับรู้สิ่งแวดล้อม

- ความรักนับสนุน
- ในครอบครัว
- การควบคุมในครอบครัว
- การควบคุมจากโรงเรียน
- ความกลมเกลียวใน
- ครอบครัว
- ปริมาณการใช้สารเสพติด
- ในครอบครัว
- จำนวนเพื่อนที่ใช้สารระเหย
- ความผูกพันกับครอบครัว, เพื่อน

- ทัศนคติทางบวกต่อ
- การใช้สารระเหย
- การรับรู้ความสามารถ
- ของตนเองในการ
- ไม่ใช้สารระเหย

ระบบบุคลิกภาพ

- ความภาคภูมิใจในตนเอง
- ด้านครอบครัว ด้านเพื่อน
- ด้านโรงเรียน
- การต่อต้านบรรทัดฐานของสังคม
- บุคลิกภาพชอบท้าทาย
- การเผชิญความเครียด

ภาพประกอบ 3 กรอบแนวคิดเพื่อศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการติดสารระเหย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้านี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีสาเหตุการใช้สารระเหยของกลุ่มเด็กและเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดในภาคอีสาน โดยมีกลุ่มตัวแปรที่ศึกษา 4 กลุ่มคือ

- 1) กลุ่มลักษณะของบุคคล
- 2) การรับรู้สิ่งแวดล้อม ด้านครอบครัว เพื่อนและโรงเรียน
- 3) ลักษณะของชุมชนที่มีการแพร่ระบาดของสารระเหย และ
- 4) การให้รางวัล ลงโทษ และการควบคุมของพ่อแม่จากการสัมภาษณ์พ่อแม่ของผู้ติดสารระเหย การวิจัยเป็นแบบภาคตัดขวาง (Cross Sectional) มีรายละเอียดของการวิจัยดังนี้

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาประกอบด้วยเด็กและเยาวชนอายุ 9 - 25 ปีที่ติดสารระเหย บิดามารดาของเด็กและเยาวชนที่ติดสารระเหย เด็กและเยาวชนที่ไม่ติดสารระเหย และผู้นำชุมชน โดยแบ่งพื้นที่ในการศึกษาเป็น 2 แห่งคือ ในเขตกรุงเทพมหานคร และจังหวัดยโสธรซึ่งเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ขั้นตอนในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่มมีดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มเด็กและเยาวชนที่ติดสารระเหยในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย

1. กลุ่มที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง คณะผู้วิจัยใช้การสำรวจจำนวนผู้ที่ติดสารระเหยและเลือกตัวอย่างที่สามารถให้ข้อมูลได้

2. กลุ่มที่อาศัยอยู่ในชุมชนแออัด คณะผู้วิจัยสำรวจโดยการสอบถามจากผู้นำชุมชนและเลือกตัวอย่างที่สามารถให้ข้อมูลได้

3. กลุ่มที่เข้ารับการรักษาในสถานพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข คณะผู้วิจัยสำรวจจำนวนและเลือกตัวอย่างที่สามารถให้ข้อมูลได้

เมื่อระบุตัวอย่างที่เป็นผู้เสพยาเสพติดในชุมชนแออัดได้แล้ว ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากเด็ก บิดามารดาของเด็ก และผู้นำชุมชน

กลุ่มที่ 2 กลุ่มเด็กและเยาวชนที่ไม่ติดสารระเหยในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ นักเรียนในโรงเรียนระดับประถมและมัธยมศึกษาซึ่งตั้งอยู่ในเขตพื้นที่เดียวกับชุมชนแออัดที่ศึกษา

คณะผู้วิจัยได้ขอให้อาจารย์แนะแนวของโรงเรียนเป็นผู้เลือกนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำเป็นผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มที่ 3 กลุ่มเด็กและเยาวชนที่คิดสารระเหยในจังหวัดชลบุรี คณะผู้วิจัยได้ติดต่อสำนักงาน ป.ป.ส. จังหวัดขอนแก่น และตัวแทน NGO (เอ็นจีโอ) ของจังหวัดชลบุรี เพื่อไปหมู่บ้านที่มีเด็กและเยาวชนคิดสารระเหย ได้หมู่บ้าน 3 หมู่บ้าน คือ โนนช้าง สุขเกษม และตาตอง เลือกตัวอย่างที่สามารถให้ข้อมูลได้ เมื่อระบุตัวอย่างที่เป็นผู้เสพสารระเหยได้แล้ว ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากเด็ก บิดามารดาของเด็ก และผู้นำหมู่บ้าน

กลุ่มที่ 4 กลุ่มเด็กและเยาวชนที่ไม่คิดสารระเหยในจังหวัดชลบุรี คณะผู้วิจัยเลือกตัวอย่างจากเพื่อนสนิทของเด็กในกลุ่มตัวอย่างที่คิดสารระเหยซึ่งมาเข้าค่ายกิจกรรมป้องกันกาคิดสารระเหยซึ่งจัดโดยสำนักงาน ป.ป.ส. และ เอ็นจีโอ (NGO)

รายละเอียดจำนวนตัวอย่างในกลุ่มต่าง ๆ แสดงในตาราง 1 ดังนี้

ตาราง 1 แสดงจำนวนตัวอย่างในกลุ่มต่าง ๆ ที่ศึกษา

สถานที่	ผู้คิดสารระเหย	บิดามารดา	ผู้นำชุมชน	ผู้ไม่คิดสารระเหย
เขตกรุงเทพมหานคร				
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง				
- บ้านอุเบกษา	24	-	-	-
- บ้านปราณี	30	-	-	-
- บ้านเมตตา	30	-	-	-
- บ้านมุกดา	24	-	-	-
- บ้านกรุณา	35	-	-	-
ชุมชนแออัด				
- คลองเตย	45	-	18	-
- บ้านครัว	18	-	6	-
- ลาดพร้าว	56	27	10	-

ตาราง 1 (ต่อ)

สถานที่	ผู้ติดสารระเหย	บิดามารดา	ผู้นำชุมชน	ผู้ไม่ติดสารระเหย
สถานพยาบาล				
- โรงพยาบาลชัยภูมิ	9	-	-	-
- โรงพยาบาลทหารเรือ	4	-	-	-
โรงเรียนในเขตที่ตั้ง เดียวกับชุมชนแออัด				
- ปทุมคงคา	-	-	-	49
- สันติราษฎร์บำรุง	-	-	-	47
- ลาดปลาเค้า	-	-	-	42
- วัดบึงทองหลาง	-	-	-	49
- บางกะปิ	-	-	-	62
จังหวัดชลบุรี	23	29	12	49

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีทั้งหมด 3 ฉบับ คือ แบบสัมภาษณ์เด็กและเยาวชน แบบสัมภาษณ์พ่อแม่/ผู้ปกครอง และแบบสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ดังมีรายละเอียดในแต่ละฉบับดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์เด็กและเยาวชน แบ่งเนื้อหาเป็น 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษาปัจจุบัน และงานอาชีพ
มีลักษณะเป็นแบบเลือกคำตอบ หรือให้เติมคำ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับครอบครัว ประกอบด้วยข้อความเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ

ต่อไปนี้เป็นคือ

2.1 โครงสร้างพื้นฐานของครอบครัว เป็นการถามระดับการศึกษาของพ่อ - แม่ อาชีพของพ่อ - แม่ สภาพครอบครัว ข้อคำถามเป็นแบบเติมคำและมีคำตอบให้เลือก

2.2 ความกลมเกลียวในครอบครัว สอบถามปริมาณการทะเลาะเบาะแว้ง ในครอบครัวตามการรับรู้ของเด็ก

2.3 ปริมาณการใช้สารเสพติดในครอบครัว เป็นคำถามให้เด็กระบุบุคคลใน ครอบครัวที่มีความสำคัญและใกล้ชิด จากนั้นสอบถามว่าบุคคลนั้นใช้สารระเหยหรือสารเสพติด อื่น ๆ มากน้อยเพียงใด

2.4 ความผูกพันกับครอบครัว เป็นการถามความรู้สึกของเด็กที่มีต่อความคิด ของคนสำคัญในครอบครัว ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบประเมิน 4 หน้าส จำนวน 3 ข้อ

2.5 การควบคุมจากครอบครัว เป็นการถามการรับรู้ของเด็กว่าพ่อแม่มีการ ควบคุมพฤติกรรมของตนเองมากน้อยเพียงไร ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบประเมิน 4 หน้าส จำนวน 2 ข้อ

2.6 ความรักและสนับสนุนในครอบครัว เป็นการถามการรับรู้ของเด็กว่าคุณค่า ที่มีความสำคัญของเธอ ได้แสดงความรักและให้การสนับสนุนเมื่อเด็กทำความดีมากน้อยเพียงไร ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบประเมิน 4 หน้าส จำนวน 5 ข้อ

2.7 ความภูมิใจในตนเองด้านครอบครัว เป็นการถามความรู้สึกของเด็กว่า ตนเองเป็นที่ยอมรับของพ่อแม่หรือบุคคลในครอบครัวมากน้อยเพียงไร ลักษณะข้อคำถามเป็น แบบประเมิน 3 หน้าส จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับเพื่อนและโรงเรียน ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับ สิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้คือ

3.1 จำนวนเพื่อนที่ใช้สารเสพติด เป็นการถามจำนวนเพื่อนที่เด็กชอบหรือรู้สึก สนุกสนมที่มีการใช้สารระเหยหรือสารเสพติดอื่น ๆ ว่ามีจำนวนมากน้อยเพียงไร ลักษณะข้อคำถาม เป็นแบบให้เติมคำ จำนวน 1 ข้อ

3.2 ความผูกพันกับกลุ่มเพื่อน เป็นการถามความรู้สึกของเด็กที่มีต่อความคิดของ เพื่อนลักษณะข้อคำถามเป็นแบบประเมิน 4 หน้าส จำนวน 2 ข้อ

3.3 การควบคุมในโรงเรียน เป็นการถามการรับรู้ของเด็กว่าครู และโรงเรียนได้ชี้ให้เห็นว่าพฤติกรรมใดเป็นที่ยอมรับและพฤติกรรมใดไม่เป็นที่ยอมรับโดยการทำ รางวัลและลงโทษมากน้อยเพียงไร ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบประเมิน 4 หน้าส จำนวน 4 ข้อ

3.4 ความภูมิใจในตนเองด้านเพื่อน เป็นการถามความรู้สึกของเด็กว่าตนเองเป็นที่ยอมรับของเพื่อนมากน้อยเพียงไร ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบประเมิน 4 หน้า ข้อ จำนวน 5 ข้อ

3.5 ความภูมิใจในตนเองด้านโรงเรียน เป็นการถามความรู้สึกของเด็กว่าตนเองเป็นที่ยอมรับของครูมากน้อยเพียงไร ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบประเมิน 4 หน้า ข้อ จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับแนวการดำเนินชีวิต ประกอบด้วยข้อคำถามของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็กในด้าน

4.1 การเผชิญความเครียด เป็นการถามความคิดหรือพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกเพื่อพยายามที่จะจัดการกับปัญหา ประกอบด้วยการเผชิญความเครียดแบบเน้นที่ปัญหา จำนวน 4 ข้อ และการเผชิญความเครียดแบบเน้นอารมณ์ จำนวน 5 ข้อ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบประเมิน 3 หน้า

4.2 การต่อต้านบรรทัดฐานของสังคม เป็นการถามความเชื่อของเด็กในสิ่งที่เบี่ยงเบนหรือไม่เห็นด้วยกับรูปแบบที่เป็นปกติของสังคมว่ามีมากน้อยเพียงใด เนื้อหาของข้อคำถามประกอบด้วยความเชื่อเกี่ยวกับระบบกฎหมายของบ้านเมือง ระบบการศึกษา และการปฏิบัติต่อผู้อื่น/สังคม ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบประเมิน 3 หน้า ข้อ จำนวน 8 ข้อ

4.3 บุคลิกภาพชอบทำทาส เป็นการถามความสนใจของเด็กในเรื่องการใช้เวลาว่าง การบริโภค การพักผ่อน การใช้จ่าย และคบเพื่อน เนื้อหาของข้อคำถามเป็นกิจกรรมที่แสดงว่าเด็กมีการดำเนินชีวิตที่เสี่ยงมากหรือเสี่ยงน้อย ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบประเมิน 3 หน้า ข้อ จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้สารระเหย ประกอบด้วยข้อคำถามของตัวแปรเกี่ยวกับเด็กด้านสารระเหยคือ

5.1 พฤติกรรมการใช้สารระเหย เป็นการถามถึงชนิด ระยะเวลา ผู้แนะนำ และความคิดที่ต้องการจะเลิกใช้สารระเหยของเด็ก ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบเลือกคำตอบหรือเติมคำในช่องว่าง จำนวน 8 ข้อ

5.2 ทศนคติทางบวกต่อการใช้สารระเหย เป็นการถามความรู้สึกหรือความเห็นของเด็กในการประเมินผลการใช้สารระเหยทางบวก ว่าเห็นด้วยมากน้อยเพียงไร ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบประเมิน 3 หน้า ข้อ จำนวน 5 ข้อ

5.3 การรับรู้ความสามารถของตนเองในการไม่ใช้สารระเหย เป็นการถาม การรับรู้ของเด็กว่าตนเองสามารถควบคุมตนเองที่จะใช้สารระเหยได้หรือไม่เมื่ออยู่ในสถานการณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับครอบครัวและเพื่อนที่จะชักชวนให้ตนใช้สารระเหย ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบ 2 คำตอบ จำนวน 5 ข้อ

2. แบบสัมภาษณ์พ่อแม่/ผู้ปกครอง เป็นการถามพ่อ - แม่ หรือผู้ปกครองเกี่ยวกับวิธีการให้รางวัลเมื่อลูกทำความดี การลงโทษลูกเมื่อลูกทำความผิด วิธีการควบคุมดูแลพฤติกรรมต่าง ๆ ของลูก ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบปลายเปิด จำนวน 3 ข้อ

3. แบบสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน เป็นการถามเกี่ยวกับแกนนำชุมชนว่ามีหรือไม่ ถ้ามีให้ระบุตัวบุคคลพร้อมทั้งบทบาทหน้าที่ วิธีการติดต่อสื่อสารของคนในชุมชน การยอมรับบุคคลที่ใช้สารระเหยของคนในชุมชน วิธีการต่อต้านบุคคลที่ใช้สารระเหย และความคิดเห็นในการป้องกันมิให้คนในชุมชนใช้สารระเหยลักษณะข้อคำถามเป็นแบบปลายเปิด จำนวน 5 ข้อ

ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย คณะผู้วิจัยได้ร่วมกันสร้างโดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. ศึกษาเนื้อหาจากทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างนิยามปฏิบัติการของตัวแปรที่ศึกษา
2. สร้างแบบสอบถามตามนิยามปฏิบัติการ
3. คณะผู้วิจัยเป็นผู้พิจารณาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ร่วมกับคณะกรรมการ ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ 4 ท่าน คือ ศ.ดร.จรรยา สุวรรณทัต ดร.วิลาศลักษณ์ ชิววัณลี คุณอัมพรพันธ์ บัววิรัตน์ และดร.ชูศักดิ์ ชัมภลสิทธิ์
4. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลและเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกสูง และคำนวณค่าความเชื่อมั่นพบผลดังตาราง 2

ตาราง 2 พิสัย จำนวนข้อคำถาม สัมประสิทธิ์อัลฟาของเครื่องมือวัด

ตัวแปร	พิสัย ของเครื่องมือ	จำนวนข้อ	สัมประสิทธิ์อัลฟา	
			กลุ่ม ใช้สารระเหย	กลุ่ม ไม่ใช้สารระเหย
ความผูกพันกับครอบครัว	3 - 12	3	.46	.42
ความรักสนับสนุนในครอบครัว	5 - 20	5	.56	.68
การควบคุมในครอบครัว	2 - 8	2	.78	.62
ความภาคภูมิใจในตนเองด้านครอบครัว	5 - 15	5	.52	.42
ความภาคภูมิใจในตนเองด้านเพื่อน	5 - 20	5	.47	.57
ความภาคภูมิใจในตนเองด้านโรงเรียน	5 - 20	5	.52	.54
ความผูกพันกับกลุ่มเพื่อน	3 - 12	3	.40	.46
การควบคุมในโรงเรียน	4 - 16	4	.56	.64
การเผชิญความเครียดแบบเน้นปัญหา	5 - 15	5	.58	.58
การเผชิญความเครียดแบบเน้นอารมณ์	4 - 12	4	.40	.42
การต่อต้านบรรทัดฐานของสังคม	8 - 24	8	.47	.63
บุคลิกภาพชอบท้าทาย	7 - 21	7	.55	.62
ทัศนคติทางบวกต่อการไม่ใช้สารระเหย	5 - 15	5	.71	-
การรับรู้ความสามารถของตนเอง	0 - 5	5	.73	-
ในการไม่ใช้สารระเหย				

การรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมด้วยตนเอง ผู้ทำการเก็บข้อมูลประกอบด้วย คณะผู้วิจัย
นิสิตปริญญาเอก สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ และนิสิตปริญญาตรี ที่ผ่านการอบรมจากคณะ

ผู้วิจัยแล้วโดยการประชุมงานกับเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม
 ยาเสพติด ทำหนังสือราชการเพื่อขออนุญาตรวบรวมข้อมูลถึงผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครอง
 เด็กและเยาวชนกลาง ผู้นำชุมชนแออัด ผู้อำนวยการสถานพยาบาลของกระทรวงสาธารณสุข
 ปลัดกระทรวงศึกษาและผู้อำนวยการโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่าง และผู้นำหมู่บ้าน ดำเนินการ
 รวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2538 - ตุลาคม 2538

การวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อหาตัวบ่งชี้สาเหตุการเริ่มใช้สารระเหยและการติดสารระเหย มีการวิเคราะห์
 ข้อมูล ดังนี้

1. เปรียบเทียบกลุ่มผู้ใช้สารระเหยและกลุ่มเพื่อนที่ไม่ได้ใช้สารระเหยเกี่ยวกับ
 ตัวแปรด้านลักษณะส่วนบุคคล และการรับรู้สิ่งแวดล้อม ด้วยสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวน
 แบบหลายตัวแปร (MANOVA) และคัดเลือกตัวแปรที่มีนัยสำคัญในการจำแนกกลุ่มด้วยสถิติ
 การวิเคราะห์จำแนกแบบเพิ่มตัวแปรทีละขั้น (Stepwise Discriminant Analysis)
2. หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านลักษณะส่วนบุคคล และการรับรู้สิ่งแวดล้อม
 กับทัศนคติทางบวกต่อการใช้สารระเหย และการรับรู้ความสามารถของตนเองในการไม่ใช้
 สารระเหย โดยใช้การวิเคราะห์ คาโนนิกอล (Canonical Analysis)
3. ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับชุมชน และพฤติกรรมของพ่อแม่
 ด้านการให้รางวัล การลงโทษ และการควบคุมลูกที่ใช้สารระเหย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อระบุตัวแปรที่อาจบ่งชี้สาเหตุการใช้สารระเหย และตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการคงอยู่ของพฤติกรรมใช้สารระเหย เพื่อเสนอรูปแบบของการพัฒนาบุคคล และสถาบันทางสังคม ได้แก่ ครอบครัว และชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขการใช้สารระเหย กลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยประกอบด้วย เด็กและเยาวชนที่ใช้สารระเหย เด็กและเยาวชนที่ไม่ใช้สารระเหย ซึ่งมีสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมคล้ายคลึงกับเด็กและเยาวชนที่ใช้สารระเหย พ่อ - แม่ หรือผู้ปกครองของเด็กที่ใช้สารระเหย ผู้นำของชุมชนที่มีการแพร่ระบาดของสารระเหย การเก็บข้อมูลใช้การสัมภาษณ์ ด้วยแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา สถิติเชิงพรรณนา คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรและสถิติแบบหลายตัวแปร คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบหลายตัวแปร (MANOVA) การวิเคราะห์จำแนก (Discriminant Analysis) และการวิเคราะห์ค่าโคโนนิกอล (Canonical Analysis) การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ทำตามลำดับดังนี้

1. ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา
2. พฤติกรรมการใช้สารระเหยของกลุ่มเด็กและเยาวชน
3. ตัวแปรที่อาจบ่งชี้สาเหตุการใช้สารระเหย
4. ตัวแปรที่สัมพันธ์กับการติดสารระเหย
5. สรุปผลการสัมภาษณ์พ่อแม่เพื่อให้ได้ข้อมูลภาพรวมว่าพ่อแม่หรือผู้ปกครองของกลุ่มที่ใช้สารระเหยมีวิธีการลงโทษ ให้รางวัล ควบคุมพฤติกรรมของลูกอย่างไรบ้าง
6. สรุปผลการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนเพื่อให้ได้ข้อมูลชุมชนที่มีการแพร่ระบาดของสารระเหยว่า มีแกนนำชุมชนเป็นใคร การติดต่อสื่อสาร การต่อต้าน การช่วยเหลือ ผู้ติดสารระเหยเป็นอย่างไร และชุมชนมีข้อเสนอแนะเพื่อการป้องกันและแก้ไขอย่างไร

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

กลุ่มผู้ใช้สารระเหย และกลุ่มผู้ไม่ใช้สารระเหย มีลักษณะทางชีวสังคมดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 ลักษณะด้านต่าง ๆ ของกลุ่มผู้ใช้สารระเหย และกลุ่มไม่ใช้สารระเหย

	กลุ่มผู้ใช้สารระเหย N = 298	กลุ่มที่ไม่ใช้สารระเหย N = 298
เพศชาย	254	284 คน
เพศหญิง	44	13 คน
นิสัยของอายุ	11 - 25	9 - 22 ปี
อายุเฉลี่ย	17	14 ปี
ระดับการศึกษาปัจจุบัน	มัธยมปลาย = 5%	มัธยมปลาย = 6%
	มัธยมต้น = 34%	มัธยมต้น = 88%
	ไม่ได้เรียน = 24%	ไม่ได้เรียน = 2%
	ประถม = 32%	ประถม = 3%
	อื่น ๆ = 5%	อื่น ๆ = 1%
ระดับการศึกษาของพ่อ	ประถมศึกษา = 74%	ประถมศึกษา = 61%
	มัธยมต้น = 12%	มัธยมต้น = 13%
	มัธยมปลาย = 8%	มัธยมปลาย = 10%
	สูงกว่า ม.ปลาย = 3%	สูงกว่า ม.ปลาย = 15%
	ไม่เรียน = 3%	ไม่เรียน = 1%

ตาราง 3 (ต่อ)

	กลุ่มผู้ใช้สารระเหย N = 298	กลุ่มผู้ไม่ใช้สารระเหย N = 298
ระดับการศึกษาของแม่	ประถมศึกษา = 77%	ประถมศึกษา = 74%
	มัธยมต้น = 6%	มัธยมต้น = 8%
	มัธยมปลาย = 3%	มัธยมปลาย = 6%
	สูงกว่า ม.ปลาย = 2%	สูงกว่า ม.ปลาย = 8%
	ไม่เรียน = 12%	ไม่เรียน = 4%
สภาพการทำงานของพ่อ	รับจ้าง = 50%	รับจ้าง = 50%
	รับราชการ = 7%	รับราชการ = 16%
	อิสระ = 23%	อิสระ = 16%
	เกษตรกร = 8%	เกษตรกร = 13%
	ว่างงาน = 6%	ว่างงาน = 2%
	อื่น ๆ = 6%	อื่น ๆ = 3%
สภาพการทำงานของแม่	รับจ้าง = 32%	รับจ้าง = 33%
	รับราชการ = 2%	รับราชการ = 7%
	อิสระ = 31%	อิสระ = 23%
	เกษตรกร = 8%	เกษตรกร = 12%
	ว่างงาน = 26%	ว่างงาน = 25%
	อื่น ๆ = 1%	อื่น ๆ = -

ตาราง 3 (ต่อ)

	กลุ่มผู้ใช้สารระเหย N = 298		กลุ่มผู้ไม่ใช้สารระเหย N = 298	
สภาพของครอบครัว	พ่อแม่อยู่ด้วยกัน	= 51%	พ่อแม่อยู่ด้วยกัน	= 81%
	อยู่กับพ่อหรือแม่	= 29%	อยู่กับพ่อหรือแม่	= 11%
	มีพ่อ ^{ผู้} เลี้ยงหรือแม่ ^{ผู้} เลี้ยง	= 20%	มีพ่อ ^{ผู้} เลี้ยงหรือแม่ ^{ผู้} เลี้ยง	= 8%
ปริมาณการทะเลาะเบาะแว้งในครอบครัว	มาก	= 18%	มาก	= 1%
	ปานกลาง	= 28%	ปานกลาง	= 18%
	น้อย	= 35%	น้อย	= 47%
	ไม่มี	= 23%	ไม่มี	= 34%
จำนวนเพื่อนที่ใช้สารระเหย	ไม่มี	= 14%	ไม่มี	= 92%
	มี	= 86%	มี	= 8%
จำนวนเพื่อนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน	ไม่มี	= 27%	ไม่มี	= 89%
	มี	= 73%	มี	= 11%

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่ากลุ่มผู้ใช้สารระเหย และกลุ่มผู้ไม่ใช้สารระเหย มีความคล้ายคลึงกันในเรื่องของ จำนวน เพศหญิง และเพศชาย อายุ ระดับการศึกษาของพ่อแม่ สภาพการทำงาน of พ่อแม่ แต่มีความแตกต่างกันในเรื่องของสภาพของครอบครัวโดยที่จำนวน ผู้ใช้สารระเหยที่มีครอบครัวแตกแยก และมีปริมาณการทะเลาะเบาะแว้งมาก มีสูงกว่า นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ใช้สารระเหยมีเพื่อนที่ใช้สารเสพติด และมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนสูงกว่าการรายงานของกลุ่มผู้ไม่ใช้สารระเหย

พฤติกรรมการใช้สารระเหยของกลุ่มเด็กและเยาวชน

กลุ่มเด็กและเยาวชนที่ใช้สารระเหยในงานวิจัยนี้ มีจำนวนทั้งสิ้น 298 คน แบ่งเป็น เด็กและเยาวชนจากชุมชนแออัดคลองเตย ชุมชนบ้านครัว ชุมชนลาดพร้าว และชุมชนที่มีการแพร่ระบาดของสารระเหยในภาคอีสาน จำนวน 142 คน และเด็กและเยาวชนจาก บ้านอุเบกษา บ้านปราณี บ้านเมตตา บ้านมุกดา บ้านกรุณา โรงพยาบาลัญญลักษณ์ และโรงพยาบาลทหารเรือ จำนวน 156 คน จากการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ด้วยแบบสอบถาม ได้รายละเอียดเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สารระเหยดังปรากฏในตาราง 4

ตาราง 4 ความถี่และเปอร์เซ็นต์ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามพฤติกรรมการใช้สารระเหย

	ความถี่	เปอร์เซ็นต์
ประเภทของสารระเหยที่ใช้ (เลือกตอบได้มากกว่าหนึ่งประเภท)		
ทินเนอร์	57	19.1
แอลกอฮอล์	49	16.4
กาวกระป๋อง	240	80.5
ก่อนจะใช้สารระเหย เคยใช้สารเสพติดอื่น		
เคย	256	86.8
ไม่เคย	39	13.2
ประเภทของสารเสพติดที่ใช้ก่อนการใช้สารระเหย (เลือกตอบได้มากกว่าหนึ่งประเภท)		
เฮโรอีน	66	22.1
บุหรี่	231	77.5
เหล้า	148	49.7
กัญชา	117	39.3
ฮาม้า	67	22.5

ตาราง 4 (ต่อ)

	ความถี่	เปอร์เซ็นต์
สาเหตุที่ใช้ครั้งแรก		
อซากดลอง	134	45.0
เพื่อนชวน	91	30.5
สถานการณ์ที่ใช้ครั้งแรก		
ลำพังกับผู้อื่น	21	7.3
เป็นกลุ่มเพื่อน	219	76.6
ลองชมคนเดียว	42	14.7
ความต่อเนื่องของการใช้สารระเหย		
ใช้ต่อเนื่อง	63	22.1
ใช้บ้างหยุดบ้าง	220	77.2
ปริมาณเวลาที่ใช้สูดดมสารระเหยหลังจากการใช้ครั้งแรก		
เพิ่มขึ้น	113	39.6
ประมาณเท่าเดิม	95	33.3
ลดลง	72	25.3
ความต้องการที่จะเลิกใช้		
ต้องการเลิก	248	86.7
ไม่ต้องการเลิก	33	11.5
ปัจจุบันนอกจากสารระเหยแล้วใช้สารเสพติดประเภทใดบ้าง (ตอบได้มากกว่าหนึ่งประเภท)		
เฮโรอีน	119	39.9
บุหรี่	236	79.2
เหล้า	142	47.7
กัญชา	117	39.3
สาม้า	77	25.8

จากตาราง พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้สารระเหย นิยมใช้กากระบองเป็นส่วนมากและส่วนใหญ่รายงานว่าเคยใช้สารเสพติดประเภทอื่นมาก่อน สาเหตุที่มาใช้เป็นเพราะอยากลอง โดยเฉพาะถูกชวนในสถานการณ์ที่เป็นกลุ่มเพื่อน เมื่อใช้สารระเหยแล้วส่วนใหญ่รายงานว่าใช้บ้างหยุดบ้าง และใช้เวลาในการสูดดมแต่ละครั้งเพิ่มขึ้นกว่าเดิม นอกจากนี้ยังรายงานว่ามีความต้องการจะเลิกใช้ และในขณะที่ใช้สารระเหย ก็ใช้สารเสพติดอื่นควบคู่กันไปด้วย

ตัวแปรที่อาจบ่งชี้สาเหตุการใช้สารระเหย

จากการประมวลงานวิจัย และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุของการที่เด็กและเยาวชนเริ่มใช้สารเสพติดพบว่า มีตัวแปรที่สำคัญ 2 กลุ่มใหญ่ คือ ตัวแปรด้านการรับรู้สภาพแวดล้อม ด้านบุคลิกภาพ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ เริ่มจากการแสดงค่าสถิติพื้นฐาน คือ \bar{X} และ SD ในตาราง 5 และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในตาราง 6 แล้วทดสอบว่า Group Centroids แตกต่างกันหรือไม่ โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบหลายตัวแปร (MANOVA) ในตาราง 7 เมื่อพบว่ากลุ่มทั้งสองแตกต่างกันแล้ว จึงวิเคราะห์เพื่อศึกษารายละเอียดของความแตกต่างนี้โดยใช้การวิเคราะห์จำแนกกลุ่ม (Discriminant Analysis) แบบ Stepwise ซึ่งใช้เกณฑ์เพื่อเลือกตัวแปรด้วยค่าสถิติ Wilks's Lambda ในตาราง 8

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรอิสระ

ตัวแปร	กลุ่มที่ไม่ใช้สารระเหย		กลุ่มที่ใช้สารระเหย	
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD
ความกลมเกลียวในครอบครัว	3.13	.75	2.65	1.01
ความผูกพันกับครอบครัว	6.69	1.49	9.15	1.97
ปริมาณการใช้สารเสพติดในครอบครัว	1.24	.63	1.57	.98
ความผูกพันกับเพื่อน	7.73	1.72	8.57	1.87
การควบคุมจากครอบครัว	5.39	1.76	4.62	2.11

ตาราง 5 (ต่อ)

ตัวแปร	กลุ่มที่ไม่ใช้สารระเหย		กลุ่มที่ใช้สารระเหย	
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD
การควบคุมในโรงเรือน	13.53	2.23	13.84	2.05
ความรักสันนิบาสนในครอบครัว	15.25	2.90	15.19	2.97
ความภาคภูมิใจในตนเอง				
ด้านเพื่อน	15.22	2.40	15.15	2.54
ด้านครอบครัว	12.91	1.70	11.63	2.30
ด้านโรงเรือน	14.11	2.45	14.26	2.74
การเผชิญความเครียด				
แบบเน้นที่ปัญหา	11.30	1.84	11.16	2.07
แบบเน้นที่อารมณ์	6.98	1.60	7.70	1.68
การต่อต้านบรรทัดฐานของสังคม	13.08	2.93	13.95	3.14
บุคลิกภาพชอบทำทาส	13.10	2.57	14.95	2.80

ตาราง 6 สัมประสิทธิ์สหพันธ์ระหว่างตัวแปร แยกกลุ่มที่ใช้สำรวจเพศ (เหนือเส้นทแยงมุม) และกลุ่มไม่ใช้สำรวจเพศ (ใต้เส้นทแยงมุม)

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6	X_7	X_8	X_9	X_{10}	X_{11}	X_{12}	X_{13}	X_{14}	X_{15}	ชื่อตัวแปร
X_1																1. ความกลมเกลียว ในครอบครัว
X_2	-.01															2. ปริมาณการใช้ สารเสพติดใน ครอบครัว
X_3	.08	-.02														3. จำนวนเพื่อนที่ใช้ สารเสพติด
X_4	.06	-.10	.03													4. ความผูกพัน กับครอบครัว
X_5	.05	.06	-.04	-.04	.05	-.02	-.02	.03	.05	.02	.03	-.03	-.10	.12	.08	5. ความรักและ สนับสนุนใน ครอบครัว
X_6	-.08	-.08	-.17 ⁴	-.17 ⁴	-.20 ⁴	-.03	-.03	-.04	-.03	-.25	-.09	-.08	.03	.09	-.03	
X_7	.06	.06	.45 ⁰	.12	.12	.00	-.03	.06	.34 ⁰	.03	-.18 ⁴	.02	-.04	.02	.02	
X_8	.22 ⁴	-.29	.08	.31 ⁰	.15	.19 ⁴	.04	.24 ⁰	.07	.18 ⁴	.20 ⁴	.02	-.01	-.12	-.12	

ตาราง 6 (ต่อ)

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈	X ₉	X ₁₀	X ₁₁	X ₁₂	X ₁₃	X ₁₄	X ₁₅	ชื่อตัวแปร
X ₆	.03	.00	.00	.24°	.21 ⁴	.08	-.00	.20 ⁴	.04	.04	.18 ⁴	-.02	-.02	-.02	-.03	6. การควบคุมใน ครอบครัว
X ₇	.15	-.17	.11	.12	.37°	.12	.14	.11	-.19 ⁴	.11	-.03	-.10	-.22°	-.11		7. ความภาคภูมิใจ ในตนเองด้าน ครอบครัว
X ₈	.08	-.04	.02	-.11	.19 ⁴	.00	.21 ⁴	.05	-.10	.12	.05	-.07	-.07	.11		8. ความภาคภูมิใจ ในตนเองด้าน เพื่อน
X ₉	.16	-.17 ⁴	-.05	.13	.20 ⁴	-.10	.24°	.25°	-.00	.28°	.19 ⁴	-.04	.00	-.08		9. ความภาคภูมิใจ ในตนเองด้าน โรงเรียน
X ₁₀	.12	.06	-.05	.13	.16	.13	-.00	-.07	.04	-.03	.03	.10	.00	.19 ⁴		10. ความผูกพันกับ กลุ่มเพื่อน

ตาราง 6 (ต่อ)

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈	X ₉	X ₁₀	X ₁₁	X ₁₂	X ₁₃	X ₁₄	X ₁₅	ชื่อตัวแปร
X ₁₁	.09	-.11	.02	.10	.36 ^o	.03	.20 ^A	.27 ^o	.36 ^o	.05	.19 ^A	-.04	-.08	.05		11. การควบคุม ในโรงเรือน
X ₁₂	.19 ^A	-.14	.10	.12	.27 ^o	.14	.15	.11	.13	.23 ^o	.32 ^o	-.07	-.02	-.02		12. การเพิ่มผลผลิต ความเครียดแบบ แน่นที่ปลูก
X ₁₃	-.13	-.13	.05	.15	-.08	.05	-.16	-.15	-.15	.03	-.06	-.15	.22 ^o	-.09		13. การเพิ่มผลผลิต เครียดแบบแน่น ที่ถาวร
X ₁₄	-.05	-.05	-.10	-.00	-.06	-.08	-.17	-.18	-.18 ^A	.11	-.15	.00	.21 ^A	.11		14. การต่อต้าน บรรเทาความ ของสังคม
X ₁₅	.15	.15	.11	-.20 ^A	-.05	-.13	-.18 ^A	.01	-.13	.13	-.12	.11	.06	.27 ^o		15. บุคลิกภาพ ข้อบกพร่อง

ตาราง 7 ค่าสถิติ F ค่า Wilks's Lambda เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่ใช้สารระเหย และไม่ใช้สารระเหย

ตัวแปร	Univariate F - Ratio	Wilks's Lambda
ความกลมเกลี้ยงผิวในครอบครัว	21.68 ^o	.95
ปริมาณการใช้สารเสพติดในครอบครัว	27.66 ^o	.94
จำนวนเพื่อนที่ใช้สารเสพติด	400.93 ^o	.51
ความผูกพันกับครอบครัว	2.20	.99
ความรักและสนับสนุนในครอบครัว	3.18	.99
การควบคุมในครอบครัว	21.96 ^o	.95
ความภาคภูมิใจในตนเอง		
ด้านครอบครัว	46.91 ^o	.90
ความภาคภูมิใจในตนเอง		
ด้านเพื่อน	0.02	.99
ความภาคภูมิใจในตนเอง		
ด้านการเรียน	0.38	.99
ความผูกพันกับกลุ่มเพื่อน	23.71 ^o	.95
การควบคุมในโรงเรียน	1.03	.99
การเผชิญความเครียดแบบเน้นที่ปัญหา	0.71	.99
การเผชิญความเครียดแบบเน้นที่อารมณ์	18.85 ^o	.96
การต่อต้านบรรทัดฐานของสังคม	5.35 [□]	.98
บุคลิกภาพชอบท้าทาย	70.58 ^o	.85

หมายเหตุ ^o หมายถึง $p < .001$

□ หมายถึง $p < .05$

จากตาราง 7 แสดงว่าเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรที่ละตัวแล้วพบว่า ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่ใช้สารระเหย แตกต่างจากกลุ่มที่ไม่ใช้สารระเหยอย่างมีนัยสำคัญ ด้านความกลมเกลียวในครอบครัว ปริมาณการใช้สารเสพติดในครอบครัว จำนวนเพื่อนที่ใช้สารเสพติด การควบคุมในครอบครัว ความภาคภูมิใจในตนเองด้านครอบครัว ความผูกพันกับกลุ่มเพื่อน การเผชิญความเครียดแบบเน้นที่อารมณ์ การต่อต้านบรรทัดฐานของสังคมและบุคลิกภาพชอบท้าทาย เมื่อดูรายละเอียดในตาราง 5 พบว่า กลุ่มที่ใช้สารระเหยมีปริมาณการใช้สารเสพติดในครอบครัว จำนวนเพื่อนที่ใช้สารเสพติด ความผูกพันกับกลุ่มเพื่อน การเผชิญความเครียดแบบเน้นที่อารมณ์ การต่อต้านบรรทัดฐานของสังคม และบุคลิกภาพชอบท้าทายสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ใช้สารระเหย และเมื่อพิจารณาค่าสถิติ Wilks's Lambda ซึ่งแสดงถึงความแปรปรวนรวมของตัวแปรตามที่อธิบายด้วยความแปรปรวนภายในกลุ่ม ซึ่งตีความว่าค่าที่ใกล้หนึ่งมากแสดงถึงความเท่ากันของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม

เมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยร่วม (Group Centroids) ระหว่างกลุ่มที่ใช้สารระเหยและกลุ่มที่ไม่ใช้สารระเหยด้วยสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบหลายตัวแปร พบว่า ค่าเฉลี่ยร่วมของตัวแปรทั้ง 15 ตัว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าสถิติ Wilks's Lambda เป็น 0.42

เพื่อคัดเลือกตัวแปรที่มีความสำคัญในการจำแนกกลุ่มทั้งสองผู้วิจัยใช้ Stepwise Discriminant Analysis ผลปรากฏในตาราง 8

ตาราง 8 ตัวแปรจำแนกที่สำคัญ ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐาน และสัมประสิทธิ์โครงสร้าง จากการวิเคราะห์ Stepwise Discriminant ใช้ตัวแปรอิสระทั้งหมด 15 ตัวแปร (N = 413)

Step	ตัวแปร	สัมประสิทธิ์มาตรฐาน	สัมประสิทธิ์โครงสร้าง
1.	จำนวนเพื่อนที่ใช้สารเสพติด	0.83	.84
2.	ความภาคภูมิใจในตนเองด้านครอบครัว	-.21	-.29
3.	บุคลิกภาพชอบทำทาส	.25	.35
4.	การเผชิญความเครียดแบบเน้นอารมณ์	.21	.18
5.	การควบคุมในครอบครัว	-.17	-.20
6.	ความผูกพันกับกลุ่มเพื่อน	.13	.21
7.	ปริมาณการใช้สารเสพติดในครอบครัว	.15	.22
8.	การต่อต้านบรรทัดฐานของสังคม	-.10	.10
9.	ความภาคภูมิใจในตนเองด้านโรงเรียน	.11	.02
10.	ความกลมเกลียวในครอบครัว	-.11	-.20
11.	ความผูกพันกับครอบครัว	.10	.06

เมื่อคัดเลือกตัวแปรจำแนกที่สำคัญ โดยใช้เกณฑ์ว่าเลือกเฉพาะตัวแปรอิสระที่มีค่า Wilks's Lambda มีนัยสำคัญที่ระดับ .01 เนื่องจากกลุ่มมีเพียง 2 กลุ่ม ฟังก์ชันจำแนกจึงมีเพียงหนึ่งฟังก์ชันผลพบว่า มีตัวแปร 11 ตัว จากตัวแปรทั้งสิ้น 15 ตัว ที่สามารถจำแนกกลุ่มผู้ใช้สารระเหยและกลุ่มที่ไม่ใช้สารระเหย ค่าโคสแควร์ของฟังก์ชันมีค่า 352.3 (df = 11 และ $p < .01$) แสดงว่าฟังก์ชันนี้เหมาะสม นอกจากนี้พบว่า สหสัมพันธ์คาโนนิคัล มีค่า .76 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้หนึ่ง แสดงว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกลุ่มกับฟังก์ชันค่อนข้างสูง หรืออาจสรุปได้ว่า ตัวแปรกลุ่มมีความแปรปรวนร่วมกับฟังก์ชันอยู่ 58% ค่า Group Centroid ของกลุ่มที่ใช้สารระเหย คือ 1.08 และของกลุ่มที่ไม่ใช้สารระเหยมีค่า -1.26

จากค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐาน ที่เป็นค่าที่แสดงถึงความสำคัญของตัวแปรในการคำนวณค่าของฟังก์ชัน พบว่า ตัวแปรทั้ง 4 ตัว มีความสำคัญเรียงตามลำดับจากสูงไปต่ำ โดยไม่คิดเครื่องหมาย ดังนี้ จำนวนเพื่อนที่ใช้สารเสพติด บุคลิกภาพชอบทำทาส ความภาคภูมิใจในตนเอง ด้านครอบครัว การควบคุมในครอบครัว ปริมาณการใช้สารเสพติดในครอบครัว ความผูกพันกับกลุ่มเพื่อน ความกลมเกลียวในครอบครัว ความภาคภูมิใจในตนเองด้านโรงเรียน การต่อต้านบรรทัดฐานสังคม และความผูกพันกับครอบครัว

จากค่าสัมประสิทธิ์โครงสร้าง ซึ่งเป็นค่าที่แสดงความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรเดิมกับฟังก์ชัน พบว่า จำนวนเพื่อนที่ใช้สารเสพติด มีค่าสัมประสิทธิ์โครงสร้างสูงสุดคือ .84 และสัมประสิทธิ์ที่มีค่ารองลงมาคือ บุคลิกภาพชอบทำทาส (.35) และความภาคภูมิใจในตนเองด้านครอบครัว (-.29) มีผู้เสนอแนะว่าค่าสัมประสิทธิ์โครงสร้างที่มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ .30 ถือว่ามีความสำคัญ (Pedhazur. 1982 : 732)

ในการตอบคำถามวิจัยเกี่ยวกับตัวแปรที่อาจบ่งชี้สาเหตุการใช้สารระเหยผู้วิจัยแยกวิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มที่มีภูมิฐานะในกรุงเทพมหานคร และภูมิฐานะในจังหวัดชลบุรี ภาคอีสาน กลุ่มตัวอย่างในภาคอีสานมี 71 คน เป็นพวกที่ใช้สารระเหย 23 คน และเพื่อนของผู้ใช้สารระเหย 48 คน

เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดชลบุรีมีขนาดเล็ก ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มที่ใช้สารระเหยและกลุ่มที่ไม่ใช้สารระเหยโดยใช้สถิติ $t - test$ เมื่อเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างที่ใช้สารระเหยและกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช้สารระเหยที่มีภูมิฐานะในจังหวัดชลบุรีพบผลดังนี้

ตาราง 9 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มที่ใช้สารระเหย และกลุ่มที่ไม่ใช้สารระเหย
ในจังหวัดยโสธร

ตัวแปร	กลุ่มที่ใช้สารระเหย		t	กลุ่มที่ไม่ใช้สารระเหย	
	\bar{X}	SD		\bar{X}	SD
ความกลมเกลียวในครอบครัว	2.43	.93	-2.72 ^Δ	3.04	.69
ปริมาณการใช้สารเสพติดในครอบครัว	2.82	1.08	3.47 ^Δ	1.53	1.05
จำนวนเพื่อนที่ใช้สารเสพติด	2.45	1.57	3.49 ^Δ	0.58	1.48
ความผูกพันกับครอบครัว	9.09	1.26	-.15	9.15	1.55
ความรักและสนับสนุนในครอบครัว	15.14	3.31	-.54	15.57	2.66
การควบคุมในครอบครัว	4.87	1.89	1.04	5.34	1.55
ความภาคภูมิใจในตนเองด้านเพื่อน	14.47	2.23	-.93	15.19	2.23
ความภาคภูมิใจในตนเองด้านการเรียน	14.48	2.33	-1.21	15.15	2.07
ความภาคภูมิใจในตนเองด้านครอบครัว	12.62	1.20	-.68	13.00	1.61
ความผูกพันกับกลุ่มเพื่อน	8.09	2.75	-.42	8.24	1.78
การควบคุมในโรงเรียน	12.91	2.18	-1.55	13.93	1.94
การเผชิญความเครียดแบบเน้นปัญหา	11.52	1.73	-.30	11.68	1.57
การเผชิญความเครียดแบบเน้นอารมณ์	7.14	2.73	.11	7.08	1.89
การต่อต้านบรรทัดฐานของสังคม	14.80	2.36	2.53 [□]	12.98	2.26
บุคลิกภาพชอบทำทาส	14.43	2.36	2.63 [□]	12.77	2.53

หมายเหตุ Δ หมายถึง $p < .01$

□ หมายถึง $p < .05$

จากตาราง 9 พบว่า กลุ่มที่ใช้สารระเหย มีปริมาณการใช้สารเสพติดในครอบครัว จำนวนเพื่อนที่ใช้สารเสพติด การต่อต้านบรรทัดฐานของสังคม บุคลิกภาพชอบท้าทาย สูงกว่ากลุ่มที่ไม่ใช้สารระเหยและมีความกลมเกลียวในครอบครัวต่ำกว่ากลุ่มที่ไม่ใช้สารระเหย

เมื่อทำการวิเคราะห์จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้สารระเหย และกลุ่มที่ไม่ใช้สารระเหยในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้ตัวแปร 15 ตัว ผลการใช้ Stepwise Discriminant มีดังนี้

ตาราง 10 ตัวแปรจำแนกที่สำคัญ ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐาน และสัมประสิทธิ์โครงสร้าง จากการวิเคราะห์ Stepwise Discriminant (N = 391)

Step	ตัวแปร	สัมประสิทธิ์มาตรฐาน	สัมประสิทธิ์โครงสร้าง
1.	จำนวนเพื่อนที่ใช้สารเสพติด	.83	.84
2.	ความภาคภูมิใจในตนเองด้านครอบครัว	-.21	-.29
3.	บุคลิกภาพชอบท้าทาย	.24	.34
4.	การเผชิญปัญหาแบบเน้นที่อารมณ์	.23	.18
5.	การควบคุมในครอบครัว	-.15	-.18
6.	ความผูกพันกับกลุ่มเพื่อน	.14	.23
7.	ปริมาณการใช้สารเสพติดในครอบครัว	.16	.22
8.	การต่อต้านบรรทัดฐานของสังคม	-.13	.09
9.	ความภาคภูมิใจในตนเองด้านโรงเรียน	.12	.03
10.	ความกลมเกลียวในครอบครัว	-.12	-.20
11.	ความผูกพันกับครอบครัว	.11	.08

ผลการวิเคราะห์ในตาราง 10 สรุปได้ว่าตัวแปรที่มีความสำคัญต่อการจำแนกกลุ่มคือมีค่าสัมประสิทธิ์โครงสร้างสูงกว่า .30 ได้แก่ จำนวนเพื่อนที่ใช้สารเสพติด บุคลิกภาพชอบท้าทาย และความภาคภูมิใจในตนเองด้านครอบครัว

ตัวแปรที่สัมพันธ์กับการคงอยู่ของพฤติกรรมใช้สารระเหย

จากการประมวลงานวิจัยในต่างประเทศพบว่า ตัวแปรที่สำคัญในการอธิบายการติดสารระเหย คือ ทักษะติดต่อการใช้สารระเหย และการรับรู้ความสามารถของตนเองในการไม่ใช้สารระเหย ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่ออธิบายว่า ตัวแปรด้านบุคคลและการรับรู้สิ่งแวดล้อมอะไรบ้างที่สัมพันธ์กับตัวแปรทั้งสองนี้ ผู้วิจัยให้การวิเคราะห์ค่าไคไนคอล โดยมีกลุ่มตัวแปรเกณฑ์ 2 ตัว คือ ทักษะทางบวกต่อการใช้สารระเหย ($\bar{X}=9.50$, $SD=2.82$)กับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการไม่ใช้สารระเหย ($\bar{X}=2.92$, $SD=1.70$) และกลุ่มตัวแปรทำนาย 15 ตัวแปร (ตามที่ปรากฏในตาราง 7) กลุ่มตัวอย่าง คือผู้ใช้สารระเหย จำนวน 298 คน แต่มีตัวอย่างที่สามารถวิเคราะห์ค่าไคไนคอลได้ 203 คน ผลการวิเคราะห์ พบว่า ค่าสหสัมพันธ์ค่าไคไนคอลมี 2 ค่า ดังปรากฏในตาราง 11

ตาราง 11 ค่าสหสัมพันธ์ ค่าไคไนคอล (R_c) และค่าสถิติที่เกี่ยวข้อง

ตัวแปรค่าไคไนคอล	สหสัมพันธ์ค่าไคไนคอล	Chi - Square	df	P
คู่แรก	.47	68.79	30	.00007
คู่ที่สอง	.31	20.43	14	.11709

จากตาราง 11 พบว่า R_c^2 (ค่าแรก) .22 แสดงว่ามีความแปรปรวนร่วมกันระหว่างตัวแปร ค่าไคไนคอลทำนาย (predictor Composite) กับตัวแปรค่าไคไนคอลเกณฑ์ (criterion Composite) สูง 22% และ R_c^2 (ค่าที่สอง) = .096 และค่า R_c ค่าแรก เพียงค่าเดียวที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 อย่างไรก็ตามมีผู้เสนอแนะว่า R_c^2 ที่มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ .10 ถือว่ามีความหมาย (Cooley and Lohnes. 1971 : 176 ; Thorndike. 1978 : 183 ; อ้างอิงมาจาก Pedhazur. 1982 : 727) ผู้วิจัยนำเสนอสัมประสิทธิ์ไคไนคอล (canonical coefficients) และสัมประสิทธิ์โครงสร้าง (structure coefficients) ของตัวแปรค่าไคไนคอล ทั้งสองคู่ ดังนี้

ตาราง 12 สัมประสิทธิ์ค่าโหนด ของตัวแปรค่าโหนดคู่แรก (U_1 และ V_1) และของ
ตัวแปรค่าโหนดคู่ที่สอง (U_2 และ V_2)

ตัวแปรเดิม ที่เป็นส่วนประกอบใน ตัวแปรค่าโหนดคู่แรก	ตัวแปรค่าโหนดคู่แรก		ตัวแปรค่าโหนดคู่ที่สอง		ตัวแปรเดิม ที่เป็นส่วนประกอบ ของตัวแปร ค่าโหนดคู่ที่สอง
	U_1	U_2	V_1	V_2	
1. ความกลมเกลียว ในครอบครัว	-.01	-.44	-.84	-.63	1. ทิศนคติทางบวกต่อ การใช้สารระเหย
2. ปริมาณการใช้สาร เสพติดในครอบครัว	.19	-.01	.35	-.99	2. การรับรู้ความ สามารถของคนใน การไม่ใช้ สารระเหย
3. จำนวนเพื่อนที่ใช้ สารเสพติด	.02	.27			
4. ความผูกพันกับครอบครัว	.11	.29			

ตาราง 12 (ต่อ)

ตัวแปรเดิม ที่เป็นส่วนประกอบใน ตัวแปรค่าโหนดลทำงานาส	ตัวแปรค่าโหนดลทำงานาส		ตัวแปรค่าโหนดล		ตัวแปรเดิม ที่เป็นส่วนประกอบ ของตัวแปร ค่าโหนดลเกณฑ์
	U_1	U_2	V_1	V_2	
5. ความรักส้นับสนุนใน ครอบครัว	.14	-.06			
6. การควบคุมในครอบครัว	.02	.02			
7. ความภาคภูมิใจในตนเอง ด้านครอบครัว	.13	.28			
8. ความผูกพันกับกลุ่มเพื่อน	-.44	.15			
9. ความภาคภูมิใจในตนเอง ด้านเพื่อน	.24	-.05			
10. ความภาคภูมิใจในตนเอง ด้านการเรียน	.13	.12			
11. การควบคุมในโรงเรียน	-.01	.43			

ตาราง 12 (ต่อ)

ตัวแปรเดิม ที่เป็นส่วนประกอบใน ตัวแปรคานอนิคอลทำนาย	ตัวแปรคานอนิคอลทำนาย		ตัวแปรคานอนิคอล		ตัวแปรเดิม ที่เป็นส่วนประกอบ ของตัวแปร คานอนิคอลเกณฑ์
	U_1	U_2	V_1	V_2	
12. การเผชิญความเครียด เน้นที่ปัญหา	-.06	-.63			
13. การเผชิญความเครียด เน้นที่อารมณ์	-.21	-.42			
14. การต่อต้านบรรทัดฐาน ของสังคม	-.38	.17			
15. บุคลิกภาพชอบท้าทาย	-.39	.02			

ตาราง 13 สัมประสิทธิ์โครงสร้าง ของตัวแปรคาโนนิกอันดับแรก (U_1 และ V_1) และของตัวแปรคาโนนิกอันดับที่สอง (U_2 และ V_2)

ตัวแปรเดิม	ตัวแปรคาโนนิกอันดับแรก		ตัวแปรคาโนนิกอันดับที่สอง		ตัวแปรเดิม
	U_1	U_2	V_1	V_2	
1. ความกลมเกลียว ในครอบครัว	.25	-.41	-.94	-.34	1. ทิศนคติทางบวกต่อ การใช้สารระเหย
2. ปริมาณการใช้สารเสพติด ในครอบครัว	.19	.01	.60	-.80	2. การรับรู้ความ สามารถของคนใน การไม่ใช้ สารระเหย
3. จำนวนเพื่อนที่ใช้ สารเสพติด	-.01	.34			
4. ความผูกพันกับครอบครัว	.01	.00			
5. ความรักและสนับสนุน ในครอบครัว	.25	-.08			
6. การควบคุมในครอบครัว	.05	-.03			
7. ความภาคภูมิใจใน ตนเองด้านครอบครัว	.46	.18			

ตาราง 13 (ต่อ)

ตัวแปรเดิม	ตัวแปรลาโวนิคอลทำนาย	
	U_1	U_2
8. ความผูกพันกับกลุ่มเพื่อน	-.61	.08
9. ความภาคภูมิใจใน ตนเองด้านเพื่อน	.29	-.02
10. ความภาคภูมิใจใน ตนเองด้านโรงเรียน	.22	.12
11. การควบคุมในโรงเรียน	.09	.37
12. การเผชิญความเครียด แบบเน้นที่ปัญหา	.01	-.51
13. การเผชิญความเครียด แบบเน้นที่อารมณ์	-.37	-.35
14. การต่อต้านบรรทัดฐาน ของสังคม	-.55	.06
15. บุคลิกภาพชอบท้าทาย	-.54	.20

การตีความจะใช้ค่าสัมประสิทธิ์โครงสร้าง โดยถือว่าค่าสัมประสิทธิ์โครงสร้างที่มีค่า สัมบูรณ์สูงกว่าหรือเท่ากับ .30 มีความสำคัญ และค่ายกกำลังสองของสัมประสิทธิ์โครงสร้าง คือ ความแปรปรวนของตัวแปรเดิม ที่อธิบายได้ด้วยตัวแปรคาโนนิกอล

จากตาราง 13 พบว่า ค่าสหสัมพันธ์คาโนนิกอลที่มีความหมายเชิงสถิติและขนาดใหญ่ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรคาโนนิกอลคู่แรก ซึ่งเมื่อพิจารณาสัมประสิทธิ์โครงสร้างที่มีค่า สูงกว่าที่ .30 พบว่า ตัวแปรคาโนนิกอลทำนาย (U_1) อธิบายความแปรปรวนของตัวแปรเดิม ได้สูง 5 ตัว ตามลำดับ คือ ความผูกพันกับกลุ่มเพื่อน การต่อต้านบรรทัดฐานของสังคม บุคลิกภาพ ชอบทำทาส ความภูมิใจในตนเองด้านครอบครัว และการเผชิญความเครียดแบบเน้นอารมณ์ และตัวแปรคาโนนิกอลเกณฑ์ อธิบายความแปรปรวนของตัวแปรเดิมได้สูงตามลำดับ คือ กัศนคติ ต่อทางบวกการใช้สารระเหย และการรับรู้ความสามารถของตนเองในการไม่ใช้สารระเหย

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์คาโนนิกอล ค่าที่สองไม่มีนัยสำคัญทางสถิติแต่มีค่า R^2 ประมาณ 10% ตัวแปรคาโนนิกอลเกณฑ์อธิบายความแปรปรวนของการรับรู้ความสามารถของ ตนเองในการไม่ใช้สารระเหยได้สูงกว่ากัศนคติ และตัวแปรคาโนนิกอลทำนาย อธิบายความ แปรปรวนของตัวแปรเดิมที่สำคัญ คือ การเผชิญความเครียดแบบเน้นปัญหา ความกลมเกลียว ในครอบครัว การควบคุมในโรงเรียน การเผชิญความเครียดแบบเน้นอารมณ์ และจำนวนเพื่อน ที่ใช้สารเสพติด ตามลำดับ

สรุปได้ว่า ความสัมพันธ์คาโนนิกอลคู่แรกแสดงถึงมิติของปัจจัยกระตุ้นให้ใช้สารระเหย สูงมีตัวแปรสำคัญ คือ ความผูกพันกับกลุ่มเพื่อน การต่อต้านบรรทัดฐานของสังคม บุคลิกภาพ ชอบทำทาส ความภูมิใจในตนเองด้านครอบครัว และการเผชิญความเครียดแบบเน้นที่อารมณ์ ส่วนความสัมพันธ์คาโนนิกอลคู่ที่สองแสดงถึงมิติของปัจจัยป้องกันมิให้ใช้สารระเหยสูง มีตัวแปร สำคัญ คือ การเผชิญความเครียดแบบเน้นปัญหา ความกลมเกลียวในครอบครัว การควบคุมใน โรงเรียน การเผชิญความเครียดแบบเน้นอารมณ์ จำนวนเพื่อนที่ใช้สารเสพติด

สรุปผลการสัมภาษณ์พ่อแม่

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากพ่อหรือแม่หรือผู้ปกครอง ของเด็กที่ใช้สารระเหยในเขตชุมชน ลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร 27 คน และจังหวัดชลบุรี 29 คน รวม จำนวน 56 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์พ่อแม่/ผู้ปกครอง (ภาคผนวก) ประเด็นที่สัมภาษณ์มี 3 ประเด็น

และมีผลสรุปดังนี้

1. เมื่อลูก ๆ ทำผิดทำโทษหรือไม่ ถ้าทำทำอย่างไร ผลพบว่า พ่อ/แม่/ผู้ปกครองของเด็กที่ใช้สารระเหยในเขตชุมชนลาดพร้าว ตอบว่า มีการทำโทษและไม่ทำโทษในจำนวนเท่า ๆ กัน วิธีการทำโทษที่ใช้มากที่สุดคือ ตีและคุ้ง และวิธีการทำโทษที่มีการใช้บ้าง คือไม่ให้เงินใช้ ถักบริเวณ กร้อนนม งดคำขนม ส่วนพ่อ/แม่/ผู้ปกครองของเด็กที่ใช้สารระเหยในจังหวัดสโธธรรายงานว่ามีไม่มีการทำโทษ มากกว่าทำโทษ วิธีการที่ใช้ทำโทษ คือ คุ้ง รองลงมาคือ ตี

2. เมื่อลูก ๆ ทำดี ทำนให้รางวัลหรือไม่ ถ้าให้ทำอย่างไร ผลพบว่า พ่อ/แม่/ผู้ปกครองของเด็กที่ใช้สารระเหยในเขตชุมชนลาดพร้าว ตอบว่า มีการให้รางวัลมากกว่าไม่ให้รางวัล รางวัลที่ให้มากที่สุด คือ ให้สิ่งของ และเงิน และให้คำชมเชยตามลำดับ ส่วนรางวัลที่ใช้บ้างคือ ให้อาหารที่ชอบ พาไปเที่ยว และให้ความหวัง ส่วนพ่อ/แม่/ผู้ปกครองของเด็กที่ใช้สารระเหยในจังหวัดสโธธรตอบว่ามีการให้รางวัลในจำนวนที่สูงกว่าไม่ให้รางวัลเล็กน้อย โดยรางวัลที่ให้คือ เงิน สิ่งของ คำชมเชย ตามลำดับ

3. ท่านมีการควบคุมดูแลพฤติกรรมต่าง ๆ ของลูกอย่างไรบ้าง ผลพบว่า พ่อ/แม่/ผู้ปกครองของเด็กที่ใช้สารระเหยในเขตชุมชนลาดพร้าว ประมาณ 50% รายงานว่า มีการควบคุมพฤติกรรมของลูก โดยการกำหนดหน้าที่ให้ทำ สิ่งเกิดและชักถาม ห้ามไม่ให้ออกไปไหน ตอนกลางคืน ตั้งกฎเกณฑ์ให้กลับบ้านทุกวัน ส่วน พ่อ/แม่/ผู้ปกครองของเด็กที่ใช้สารระเหยในจังหวัดสโธธร 80% ตอบว่าไม่มีการควบคุมพฤติกรรมของลูก

สรุปผลการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ที่มีผู้ใช้สารระเหยในกรุงเทพมหานคร 3 ชุมชน คือ ชุมชนวัดลาดพร้าว บ้านครัวเหนือ และคลองเตย และในจังหวัดสโธธร 3 ชุมชน คือ บ้านสุขเกษม บ้านโนนฮาง ซึ่งเป็นพื้นที่ชนบท มีบ้านเรือนปลูกติดห่างกัน สังคมเป็นกสิกรรม และบ้านศาลทอง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเจริญใกล้ตัวเมืองคนในหมู่บ้านมีอาชีพค้าขาย และรับจ้างบ้านเรือนปลูกติด ๆ กันการสัมภาษณ์มีประเด็น คือ แกนนำชุมชนที่เด่นชัด การติดต่อสื่อสารในชุมชน การต่อต้านบุคคลที่ใช้สารระเหยและการให้ความช่วยเหลือ ข้อเสนอแนะเพื่อการป้องกันผลสรุปมีดังนี้

บ้านสุขเกษม ผู้ให้ข้อมูล 6 คน

1. แกนนำชุมชนที่เด่นชัดคือ คณะกรรมการหมู่บ้าน กลุ่มแม่บ้าน อสม บทบาทจะเน้นไปที่การประสานงาน ให้ความรู้ด้านสาธารณสุข
2. การติดต่อสื่อสาร ใช้หอกระจายข่าว วงเหล้า
3. การต่อต้านบุคคลที่ใช้สารระเหย ใช้การเตือน แจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ ไม่คบหาสมาคม
4. การช่วยเหลือ แนะนำให้ไปรักษา หางานให้ทำ นำผู้ปกครองมาให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด
5. สิ่งที่ชุมชนควรทำ จัดหางานให้ทำ ห้ามอย่างเด็ดขาดมิให้ร้านค้านำสารเสพติดมาขาย

บ้านตาคลอง ผู้ให้ข้อมูล 2 คน

1. แกนนำชุมชนที่เด่นชัดคือ ผู้ใหญ่บ้าน อีกคนหนึ่งบอกว่าไม่มีแกนนำเด่นชัด
2. การติดต่อสื่อสาร ใช้หอกระจายข่าว การพบปะพูดคุยเป็นกลุ่ม ๆ แจกเอกสารตามบ้าน
3. การต่อต้าน ไม่ชัดเจน
4. สิ่งที่ชุมชนควรทำ นำเด็กที่ใช้สารระเหยเข้าอบรม ให้ความสำคัญแก่เด็กให้การศึกษาต่อเนื่องด้านอาชีพ ให้มีกิจกรรมเยาวชน

บ้านโนนขวาง ผู้ให้ข้อมูล 4 คน

1. แกนนำชุมชนที่เด่นชัด ส่วนใหญ่บอกว่าไม่มี
2. การติดต่อสื่อสาร หอกระจายข่าว
3. การต่อต้าน ตักเตือน แจ้งผู้ใหญ่บ้าน แจ้งตำรวจ
4. สิ่งที่ชุมชนควรทำ ใช้กลุ่มเยาวชนช่วยกัน ประชาสัมพันธ์โทษของการใช้สารระเหย อย่างต่อเนื่อง ไม่ยอมให้มีการค้าขายในหมู่บ้าน ส่งเสริมให้มีการศึกษา มีงานทำและให้มีรายได้

ลาดพร้าว ผู้ให้ข้อมูล 10 คน

1. แขนงนำชุมชนที่เด่นชัด ทุกคนบอกว่ามี คือเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ประธานชุมชน และกรรมการชุมชน และผู้ใหญ่บ้าน จะมีบทบาทคือ พัฒนาทำความเข้าใจชุมชน ช่างงานวัดช่วยชาวบ้านเมื่อเดือดร้อน แนะนำเขาชวนให้เล่นกีฬา ช่วยเหลือเรื่องที่ดิน
2. การติดต่อสื่อสาร ประกาศจากทางวัด ใช้ปากต่อปาก เครื่องกระจายเสียงของชุมชน เล่นกีฬาร่วมกัน
3. การต่อต้าน ตักเตือน อบรมให้เห็นภัย แจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ ไม่ให้ลูกหลานคบทำร้าย ไหลออกจากชุมชน
4. สิ่งที่ชุมชนควรทำ ให้ความรู้ ส่งเสริมให้เขาชวนเล่นกีฬา มีการอบรมผู้นำ เขาชวนอย่างต่อเนื่อง สนับสนุนให้ทำกิจกรรมต่าง ๆ บำเพ็ญประโยชน์ร่วมกัน

บ้านครัวเหนือ ผู้ให้ข้อมูล 6 คน

1. แขนงนำชุมชนที่เด่นชัด คือ โต๊ะอิหม่าม
2. การติดต่อสื่อสาร เสียงตามสาย โทรศัทพ์ถึงกรรมการชุมชนในข้อต่าง ๆ
3. การต่อต้าน คุด่า ไล่ตี แจ้งตำรวจจับ
4. สิ่งที่ชุมชนควรทำ โต๊ะอิหม่ามฟื้นฟูทางศีลธรรม ตำรวจจับผู้ฆาตอย่างจริงจัง ให้พ่อแม่มีงานทำ ให้เด็กได้เรียนหนังสือ ตั้งกรรมการเขาชวนให้มีส่วนร่วมในงานของชุมชน ให้ความรู้ด้านศาสนาเพศคดี ให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมตักเตือนดูแลลูก

บ้านคลองเตย ผู้ให้ข้อมูล 18 คน

1. แขนงนำชุมชนที่เด่นชัด คือ ประธานชุมชน อาสาสมัครศาสนาเพศคดี นาสกสมาคมต่อต้านศาสนาเพศคดี กลุ่มแม่บ้านต่อต้านศาสนาเพศคดี
2. การติดต่อสื่อสาร เสียงตามสาย ปากต่อปาก
3. การต่อต้าน ไม่มีการต่อต้านอย่างชัดเจน
4. ช่วยเหลือ พาไปรักษา อบรม
5. สิ่งที่ชุมชนควรทำ ตั้งกฎทั้งชุมชนให้เข้มงวดห้ามมิให้มีการค้าขายสารเพศคดีหรือใช้สารเพศคดี มีสนามเด็กเล่น ให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมสอดส่องดูแลเจ้าหน้าที่ตำรวจต้องจับผู้ฆาตจัดเวรยามอาสาสมัครตรวจกลางคืนเพิ่ม

สรุป และอภิปรายผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้สารระเหยและเพื่อระบุสาเหตุของการใช้ และการคิดสารระเหย โดยใช้กรอบแนวคิดของการวิจัยจากทฤษฎีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเจสเซอร์ และคณะ

กลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยประกอบด้วย เด็กและเยาวชนที่คิดสารระเหย จำนวน 298 คน เด็กและเยาวชนที่ใช้สารระเหย จำนวน 298 คน บิดามารดาของผู้คิดสารระเหย 56 คน ผู้นำชุมชนที่มีการแพร่ระบาดของสารระเหย 46 คน การเก็บข้อมูลใช้การสัมภาษณ์ตามแบบสอบถาม 3 ฉบับ ตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วยตัวแปรอิสระคือ จำนวนเพื่อนที่ใช้สารเสพติด ความผูกพันกับกลุ่มเพื่อน ความผูกพันกับครอบครัว ความภาคภูมิใจในตนเอง การเผชิญความเครียด การต่อต้านบรรทัดฐานของสังคม บุคลิกภาพชอบทำทาส ความกลมเกลียวในครอบครัว ปริมาณการใช้สารเสพติดในครอบครัว การควบคุมในครอบครัว การควบคุมในโรงเรียน และความรักสนับสนุนในครอบครัว ตัวแปรตามคือ การใช้และไม่ใช้สารระเหย ทิศนคติทางบวกต่อการใช้สารระเหย และการรับรู้ความสามารถของตนในการไม่ใช้สารระเหย นอกจากนี้มีการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของชุมชน การลงโทษ การให้รางวัลและการควบคุมพฤติกรรมของพ่อแม่หรือผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่ใช้สารระเหย

การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน การวิเคราะห์เนื้อหา จากคำให้สัมภาษณ์ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบหลายตัวแปร (MANOVA) การวิเคราะห์จำแนก (Discriminant Analysis) การวิเคราะห์ค่าไอคอส (Canonical Analysis)

ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

เด็กและเยาวชนที่ใช้สารระเหย และเด็กและเยาวชนที่ไม่ใช้สารระเหย มีความแตกต่างกันในเรื่อง สภาพของครอบครัว โดยพบว่า จำนวนเด็กและเยาวชนที่รายงานว่า มีปริมาณการทะเลาะเบาะแว้งในครอบครัวสูง ส่วนใหญ่เป็นผู้ใช้สารระเหย และพบว่าผู้ใช้สารระเหยมีจำนวนเพื่อนที่ใช้สารเสพติดสูงกว่าเด็กและเยาวชนที่ไม่ใช้สารระเหย

เด็กและเยาวชนกลุ่มที่ใช้และไม่ใช้สารระเหยมีความคล้ายคลึงกันในเรื่อง เพศ คือ พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ระดับการศึกษาของพ่อและแม่โดยเฉลี่ยแล้วมีการศึกษาระดับ ประถมศึกษา อาชีพของพ่อส่วนใหญ่คือรับจ้าง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์

พฤติกรรมการใช้สารระเหย

กลุ่มที่ใช้สารระเหยจำนวน 298 คน รายงานว่าใช้กาวระปอง (80.5%) และก่อนที่จะใช้สารระเหยเคยมีประสบการณ์ใช้สารเสพติดอื่นมาแล้ว โดยระบุว่า เคยใช้บุหรี่ (77.5%) รองลงมาคือ เหล้า กัญชา ซาม้า และเฮโรอีน ตามลำดับ

ผู้ใช้สารระเหยรายงานว่าสาเหตุที่ใช้เพราะอยากลอง (45%) และเพื่อนชวน (30.5%) สถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อมที่ใช้สารระเหยเป็นครั้งแรกคือใช้ในกลุ่มเพื่อน

ผู้ใช้สารระเหยรายงานว่าการใช้สารระเหยไม่มีความต่อเนื่อง คือใช้บ้างหยุดบ้าง แต่เมื่อเทียบปริมาณการใช้ในปัจจุบันกับเมื่อเริ่มใช้แล้วพบว่าใช้เวลาเพิ่มขึ้นในการสูดดมสาร ระเหยและรายงานว่ามีความต้องการจะเลิกใช้

ตัวแปรที่อาจบ่งชี้สาเหตุการใช้สารระเหย

1. เมื่อวิเคราะห์ตัวแปรตามที่ละตัว พบว่า เด็กและเยาวชนที่ใช้สารระเหย มีความกลมเกลียวในครอบครัว การควบคุมจากครอบครัว ความภาคภูมิใจในตนเองด้านครอบครัว ต่ำกว่ากลุ่มที่ไม่ใช้สารระเหยแต่มีปริมาณการใช้สารเสพติดในครอบครัว จำนวนเพื่อนที่ใช้สารเสพติด ความผูกพันกับกลุ่มเพื่อน การเผชิญความเครียดแบบเน้นที่อารมณ์ การต่อต้านบรรทัดฐานของสังคม และบุคลิกภาพชอบทำทาสสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ใช้สารระเหย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ผลการวิเคราะห์ (MANOVA) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยร่วม (group contriod) ของกลุ่มที่ใช้สารระเหยและกลุ่มที่ไม่ใช้สารระเหยเมื่อมีตัวแปรตามทั้งหมด 15 ตัวแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มการรับรู้สิ่งแวดล้อม และกลุ่มบุคลิกภาพ พบว่า ค่าเฉลี่ย ร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมี Wilks's lambda เป็น 0.42

แสดงว่ากลุ่มที่ใช้สารระเหยและกลุ่มที่ไม่ใช้สารระเหยมีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาตัวแปร กลุ่มการรับรู้สิ่งแวดลอมและบุคลิกภาพโดยรวม

3. ผลการวิเคราะห์ Stepwise Discriminant Analysis และการใช้ $t - test$ เพื่อเลือกตัวแปรที่มีนัยสำคัญในการจำแนกกลุ่มผู้ใช้ออกจากผู้ไม่ใช้ สารระเหยมี ข้อสรุป 2 ประการคือ

3.1 ผู้ใช้สารระเหยและผู้ไม่ใช้สารระเหยในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนก ได้ด้วยตัวแปรที่สำคัญซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์โครงสร้าง $\geq .30$ คือ จำนวนเพื่อนที่ใช้สารเสพติด บุคลิกภาพชอบทำทาส และความภาคภูมิใจในตนเองด้านครอบครัว

3.2 ผู้ใช้สารระเหยและผู้ไม่ใช้สารระเหย ในจังหวัดชลบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เรื่อง จำนวนเพื่อนที่ใช้สารเสพติด ปริมาณการใช้สารเสพติดใน ครอบครัว ความกลมเกลียวในครอบครัว บุคลิกภาพชอบทำทาส และการต่อต้านบรรทัดฐาน ของสังคม

ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการคิดสารระเหย (การคงอยู่ของพฤติกรรมหลังจากเริ่มใช้ครั้งแรก)

การวิเคราะห์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของลักษณะด้านการรับรู้สิ่งแวดลอมและบุคลิกภาพ กับทัศนคติทางบวกต่อการใช้สารระเหยและการรับรู้ความสามารถของตนเองในการไม่ใช้ สารระเหย โดยใช้การวิเคราะห์คาโนนิคอลล พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรข้างต้น อธิบายได้ด้วยสมการคาโนนิคอลล 2 สมการ สมการแรก อธิบายความแปรปรวนได้ 22% สมการที่สอง อธิบายความแปรปรวนส่วนที่เหลือได้ประมาณ 10% ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. สมการคาโนนิคอลลที่หนึ่ง ซึ่งตัวแปรคาโนนิคอลลเกณฑ์ประกอบด้วยตัวแปรเดิม 2 ตัวคือ ทัศนคติทางบวกต่อการใช้สารระเหย และการรับรู้ความสามารถของตนเองในการ ไม่ใช้สารระเหย จากการตรวจสอบค่าสัมประสิทธิ์โครงสร้างพบว่ามีค่าสูงกว่า .30 ทั้ง สองค่า จึงถือว่าตัวแปรคาโนนิคอลลเกณฑ์อธิบายความแปรปรวนของตัวแปรทั้งสองนี้ได้ดี โดยอธิบายความแปรปรวนของทัศนคติทางบวกต่อการใช้สารระเหยได้สูงกว่า คืออธิบาย ได้ 88% ในขณะที่อธิบายความแปรปรวนของการรับรู้ความสามารถของตนเองในการไม่ใช้ สารระเหยได้ 36% เมื่อพิจารณาตัวแปรเดิมที่เป็นส่วนประกอบของตัวแปรคาโนนิคอลลทำนาย

แล้วพบว่า ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์โครงสร้างสูงกว่า .30 ได้แก่ ความผูกพันกับกลุ่มเพื่อน การต่อต้านบรรทัดฐานทางสังคม บุคลิกภาพชอบทำทาส ความภาคภูมิใจในตนเองด้านครอบครัว และการเผชิญความเครียดแบบเน้นที่อารมณ์

2. สมการคาโนนิคอลที่สอง แม้ว่าจะไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ค่า R^2_c มีค่าประมาณ .10 ผู้วิจัยจึงขอสรุปความสำคัญของผลการวิจัยไว้ดังนี้ จากการตรวจสอบค่าสัมประสิทธิ์โครงสร้างของตัวแปรเดิมที่เป็นส่วนประกอบของตัวแปรคาโนนิคอลเกณฑ์พบว่า ตัวแปรคาโนนิคอลเกณฑ์อธิบายความแปรปรวนของการรับรู้ความสามารถของตนเองในการไม่ใช้สารระเหยได้ 64% ในขณะที่อธิบายความแปรปรวนของทัศนคติทางบวกต่อการไม่ใช้สารระเหยได้ 12% และตัวแปรคาโนนิคอลทำนายอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรเดิมได้สูงตามลำดับ คือการเผชิญความเครียดแบบเน้นที่ปัญหา การควบคุมในโรงเรียนความกลมเกลียวในครอบครัว การเผชิญความเครียดแบบเน้นอารมณ์ และจำนวนเพื่อนที่ใช้สารเสพติด

3. จากการพิจารณาสมการคาโนนิคอลที่หนึ่ง พบว่าตัวแปรเดิมของตัวแปรคาโนนิคอลทำนายอยู่ในมิติของการกระตุ้นให้ใช้สารระเหย กล่าวคือ มีตัวแปร 3 ตัวคือ ความผูกพันกับกลุ่มเพื่อน (ที่ใช้สารเสพติด) การต่อต้านบรรทัดฐานของสังคม และบุคลิกภาพชอบทำทาส ซึ่งถ้าเด็กและเยาวชนมีลักษณะทั้งสามประการนี้สูงอาจเกี่ยวข้องกับหรือส่งผลต่อการติดสารระเหย

4. จากการพิจารณาสมการคาโนนิคอลที่สอง พบว่า ตัวแปรเดิมของตัวแปรคาโนนิคอลทำนายอยู่ในมิติของการป้องกัน กล่าวคือ มีตัวแปร 3 ตัวคือ การเผชิญความเครียดแบบเน้นที่ปัญหา การควบคุมในโรงเรียน ความกลมเกลียวในครอบครัว ซึ่งถ้าเด็กและเยาวชนมีลักษณะทั้งสามประการนี้สูง อาจเกี่ยวข้องกับหรือเป็นภูมิคุ้มกันมิให้ติดสารระเหย

ลักษณะการให้รางวัล การลงโทษ และการควบคุมของพ่อ/แม่/ผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่ใช้สารระเหย

พ่อ/แม่/ผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่ใช้สารระเหยในเขตกรุงเทพมหานครครั้งหนึ่งให้สัมภาษณ์ว่าเมื่อลูกทำผิดจะลงโทษ วิธีการลงโทษที่ใช้มากคือ การตีและดุด่า ไม่ให้เงินใช้กับบริเวณ กร๊อหนม งดค่าขนม พ่อแม่อีกครึ่งหนึ่งให้สัมภาษณ์ว่า ไม่มีการลงโทษ ส่วนพ่อ/แม่/ผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนในจังหวัดชลบุรีมากกว่าครึ่งหนึ่งให้สัมภาษณ์ว่าไม่มีการลงโทษ

พ่อ/แม่/ผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่ใช้สารระเหยในเขตกรุงเทพมหานครมากกว่า ครึ่งหนึ่งให้สัมภาษณ์ว่า เมื่อลูกทำดีจะให้รางวัลเป็นสิ่งของและเงิน และคำชมเชย ตามลำดับ เช่นเดียวกับพ่อแม่ในจังหวัดสโลตธรา รางวัลที่ให้มากที่สุดคือ เงิน สิ่งของ และคำชมเชย ตามลำดับ

พ่อ/แม่/ผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่ใช้สารระเหยในเขตกรุงเทพมหานคร ประมาณ ครึ่งหนึ่ง ความคุมพฤติกรรมของลูกโดยการกำหนดหน้าที่ให้ทำ การสังเกต และซักถาม ห้ามมิให้ ไปไหนตอนกลางคืน ตั้งกฎเกณฑ์ให้กลับบ้านทุกวัน ส่วนพ่อ/แม่/ผู้ปกครองในจังหวัดสโลตธรา มากกว่าครึ่งหนึ่งไม่มีวิธีการควบคุมพฤติกรรมของลูก

ลักษณะบางประการของชุมชนที่มีการแพร่ระบาดของสารระเหย

ชุมชนส่วนใหญ่มีแกนนำ หรือผู้นำที่เด่นชัด ในรูปของกรรมการหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มแม่บ้าน การติดต่อสื่อสารในชุมชนส่วนมากจะใช้การติดต่อสื่อสารแบบทางเดีวคือ หอ กระจายข่าวเสียงตามสาย เรื่องการต่อต้านผู้ใช้สารระเหยนั้นมีบางชุมชนที่ต่อต้านอย่างรุนแรง และบางชุมชนไม่ต่อต้าน ข้อเสนอนี้มาจากผู้นำชุมชนในการป้องกันมิให้คนในชุมชนใช้สารระเหย ได้แก่

1. จัดหางานให้ทำ ให้การศึกษาต่อเนื่องด้านอาชีพแก่เยาวชน
2. ห้ามอย่างเด็ดขาดมิให้ร้านค้ามาขาย
3. นำเด็กที่ใช้สารระเหยมาอบรม
4. จัดให้มีกิจกรรมเยาวชน ส่งเสริมการเล่นกีฬา
5. ประชาสัมพันธ์ถึงโทษของการใช้สารระเหย
6. อบรมผู้นำเยาวชนอย่างต่อเนื่อง
7. ให้พ่อแม่มีงานทำ
8. ให้เด็กได้เรียนหนังสือ
9. ให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการตักเตือนลูก

อภิปรายผลการวิจัย

ประเด็นที่หนึ่ง พฤติกรรมการใช้สารระเหยของเด็กและเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร และจังหวัดชัยภูมิ

งานวิจัยเรื่องนี้พบว่าประเภทของสารระเหยที่ใช้มากที่สุดคือ กาวกระเบื้อง ซึ่งอาจเป็นเพราะระเหยได้ช้ากว่า และมีกลิ่นหอมกว่าทินเนอร์ (กองวิชาการและวางแผน สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2536 : 19) และจากการศึกษาของสุมน เจริญสาธิต เกี่ยวกับสถานการณ์การใช้สารระเหยในสลัมคลองเตย ก็พบว่าผู้สูดดมเกือบทั้งหมดนิยมใช้กาว 3 เค อย่างไรก็ตามการเลือกใช้สารระเหยอาจมีความแตกต่างกันตามกลุ่มผู้ใช้ เช่น ในการศึกษาในกลุ่มเด็กเร่ร่อนในจังหวัดนนทบุรี พบว่านิยมใช้แอลกอฮอล์ตราปลาไนลัดัว (สุพิศรา ศรีวิศิษฏ์ และคณะ. 2534)

งานวิจัยเรื่องนี้พบว่าผู้ใช้สารระเหยใช้สารเสพติดหลายประเภท ไปพร้อม ๆ กัน ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับทฤษฎีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเจสเซอร์ ที่ระบุว่ากลุ่มพฤติกรรมที่เป็นปัญหา 5 กลุ่มคือ การดื่มแอลกอฮอล์ การใช้กัญชา การใช้สารเสพติดที่ผิดกฎหมายการสูบบุหรี่ และพฤติกรรมเบี่ยงเบนตัว ๆ ไปมีความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมในแต่ละกลุ่มและภายในกลุ่ม (Jesser, R. and others. 1991 : 24 - 25) และจากผลงานวิจัยในประเทศไทยก็พบว่า ผู้ใช้สารเสพติดประเภทหนึ่งมีแนวโน้มจะใช้สารเสพติดประเภทอื่น ๆ หรือมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนอื่น ๆ ด้วย (อรสา โพธิ์ทอง. 2533 ; วิสา พานิชอัตรา. 2535 ; กวี สุภานันท์. 2537)

งานวิจัยนี้พบว่าผู้ใช้สารระเหยส่วนใหญ่ระบุว่าสาเหตุที่เริ่มใช้สารระเหย เพราะอยากลองเป็นอันดับหนึ่ง และเพื่อนชวนเป็นอันดับสอง ผลงานวิจัยส่วนนี้สอดคล้องกับงานวิจัยในอดีตหลายเรื่อง (โสภา ชูพิกุลชัย และคณะ. 2533 ; ณรงค์ สุวรรณเปี่ยม. 2532 ; พัทธธอาจงค์ และคณะ. 2538 ; มัจฉาจิต อินทสุวรรณ และคณะ. 2539)

ประเด็นที่สอง การวิเคราะห์เพื่อหาสาเหตุของการใช้สารระเหย

ทฤษฎีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาให้ความสำคัญกับตัวแปร 2 กลุ่มในการอธิบายพฤติกรรมที่เป็นปัญหาคือ 1) กลุ่มบุคลิกภาพ และ 2) กลุ่มการเรียนรู้สิ่งแวดล้อม ผลจากการวิจัยพบว่า

ตัวแปรที่สำคัญเป็นอันดับแรกคือ จำนวนเพื่อนสนิทที่ใช้สารเสพติดซึ่งเป็นตัวแปรในกลุ่มการรับรู้สิ่งแวดล้อม และตัวแปรในกลุ่มบุคลิกภาพที่สำคัญที่สุดคือ บุคลิกภาพชอบทำทาส และความภาคภูมิใจในตนเองด้านครอบครัว ตามลำดับ ผลการวิจัยส่วนนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยในอดีตที่กล่าวถึงสาเหตุของการใช้สารเสพติดจากการรายงานของผู้ใช้ว่ามาจากความอยากลอง ความแตกต่างคือ งานวิจัยนี้วิเคราะห์เพื่อหาสาเหตุด้วยเทคนิคการวิเคราะห์จำแนก (Discriminant Analysis) แล้วพบว่าเด็กและเยาวชนที่ติดสารระเหย มีบุคลิกภาพชอบทำทาสสูงกว่าเด็กและเยาวชนที่ไม่ใช้สารระเหย ผลการวิจัยข้อนี้บ่งชี้ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในวัยรุ่นนั้นมุ่งเน้นไปที่การให้ความรู้ เปลี่ยนทัศนคติเกี่ยวกับสารเสพติดเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับบุคลิกภาพด้านนี้ของเด็กวัยรุ่นมากขึ้น

ผลจากการวิจัยอีกประการหนึ่งคือ การพบว่าความภาคภูมิใจในตนเองเป็นตัวแปรสำคัญที่จำแนกผู้ใช้สารระเหยออกจากผู้ไม่ใช้สารระเหย ข้อค้นพบนี้มีงานวิจัยที่คล้ายคลึงอยู่บ้าง เช่น วีระวราณ สุธีร์ไกรลาส (2536) พบว่า ความภาคภูมิใจในตนเองเป็นตัวแปรหนึ่งที่ทำนุบำรุงการปฏิเสธการชักจูงเรื่องยาเสพติดจากเพื่อน อย่างไรก็ตามการวิเคราะห์โดยละเอียดจากงานวิจัยนี้พบว่า ความภาคภูมิใจในตนเองด้านครอบครัวมีความสำคัญที่สุดในการจำแนกเด็กและเยาวชนที่ใช้สารระเหยออกจากเด็กและเยาวชนที่ไม่ใช้สารระเหย ซึ่งสอดคล้องกับการค้นพบของ เอมเมอร์ และคณะ (1993) ที่พบว่าความภาคภูมิใจในตนเองด้านครอบครัวมีความสัมพันธ์ผกผันกับการสูบบุหรี่ การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และการใช้สารเสพติด เมื่อทำการวิเคราะห์ข้อสังเกตซึ่งโดยทั่วไปคำถามปลายเปิดว่า "ใครในครอบครัวมีความสำคัญและใกล้ชิดกับผู้ใช้สารระเหย" ผลพบว่า ผู้ใช้สารระเหยตอบว่าแม่เป็นผู้ที่มีความสำคัญและใกล้ชิดกับเขามากที่สุด (141 คน จาก 298 คน) รองลงมา คือพ่อ (63 คน จาก 298 คน) อันดับต่อมาคือ พี่น้องท้องเดียวกัน (55 คน จาก 298 คน) ดังนั้นในการพัฒนาให้เด็กและเยาวชนเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ควรเน้นที่การกระตุ้นให้บุคคลในครอบครัวช่วยกันเสริมสร้างบรรยากาศและพฤติกรรมที่ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง

จากการวิเคราะห์คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับการให้รางวัล การลงโทษและการควบคุมของพ่อ/แม่/ผู้ปกครอง ของผู้ใช้สารระเหย พบว่า พ่อ/แม่/ผู้ปกครอง ของเด็กและเยาวชนที่ใช้สารระเหยส่วนใหญ่ไม่รู้จักวิธีการที่เหมาะสมในการให้รางวัล ลงโทษ และควบคุมพฤติกรรมของลูก

ข้อมูลส่วนนี้ทำให้เห็นว่ากลุ่มที่ด้อยโอกาสทางสังคม นอกจากมีการศึกษาต่ำ รายได้ต่ำแล้ว ยังต้องการความรู้ และทักษะในการสร้างครอบครัวให้เป็นสุขและสร้างเยาวชนที่ดีแก่สังคมด้วย

ประเด็นที่สาม ตัวแปรที่สัมพันธ์กับการคงอยู่ของพฤติกรรม (การคิดสารระเหย)

เมื่อเด็กและเยาวชนเริ่มใช้สารระเหยเป็นครั้งแรก แล้วไม่ยุติการใช้สารระเหย ยังคงมีพฤติกรรมใช้สารระเหยอยู่อย่างต่อเนื่อง อาจกล่าวได้ว่าเด็กและเยาวชนนั้นคิดสารระเหย ปัจจัยที่ทำให้คิดสารระเหยนี้อาจประกอบด้วย 1) ฤทธิ์ทางเคมีของสารระเหย 2) ลักษณะทางจิตใจของผู้ใช้สารระเหย และ 3) ตัวกระตุ้นทางกายภาพและสังคมที่ประกอบเป็นสิ่งแวดล้อมขณะที่มีการใช้สาร ในการศึกษาครั้งนี้เลือกศึกษาลักษณะทางจิตใจที่สำคัญ 2 ตัวคือทัศนคติทางบวกต่อการใช้สารระเหยและการรับรู้ความสามารถของตนเองในการไม่ใช้สารระเหย โดยศึกษาลักษณะทั้งสองนี้พร้อม ๆ กันด้วยการวิเคราะห์คาโนนิคัล เพื่อศึกษาว่ามีตัวแปรด้านบุคลิกภาพ และการรับรู้สิ่งแวดล้อมใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรทั้งสองนี้ ผลการวิจัยพบว่าตัวแปรที่สำคัญมี 5 ตัว จากสมการแรกคือความผูกพันกับกลุ่มเพื่อน การต่อต้านบรรทัดฐานของสังคม บุคลิกภาพชอบทำทาส ความภาคภูมิใจในตนเองด้านครอบครัว และการเผชิญความเครียดแบบเน้นที่อารมณ์ เมื่อตรวจสอบสมการคาโนนิคัลทั้งสองสมการ พบว่าสมการแรกเป็นมิติของการกระตุ้นให้ใช้สารระเหย และสมการที่สองเป็นมิติของการป้องกันมิให้ใช้สารระเหย ตัวแปรที่สำคัญในมิติแรกได้แก่ ความผูกพันกับกลุ่มเพื่อน การต่อต้านบรรทัดฐานของสังคม และบุคลิกภาพชอบทำทาส ความภาคภูมิใจในตนเองด้านครอบครัว ตัวแปรที่สำคัญในมิติที่สองคือ การเผชิญความเครียดแบบเน้นที่ปัญหาการควบคุมในโรงเรียน

ผลงานวิจัยเชิงทดลองในประเทศไทย เกี่ยวกับการทดลองเพิ่มการเห็นคุณค่าของตนเองของผู้ถูกคุมประพฤติ เพื่อลดการเสพยาเสพติด พบว่าเมื่อบุคคลมีความภาคภูมิใจในตนเองสูงขึ้นเขาเสพยาเสพติดน้อยลง (พรประภา แก้วกล้า. 2534) นักจิตวิทยาที่ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการเสพยาเสพติดหลายท่าน สรุปว่า การที่บุคคลติดยานั้นอาจเป็นเพราะเขาขาดความสามารถในการจัดการกับความเครียดหรือขาดความสามารถในการควบคุมตนเอง (Donovan & O' Leary. 1983 ; Orford. 1985 ; Rodin et al. 1984 ; Wills and Shiffman. 1985 อ้างถึงใน Marlatt, G.A. and Baer, J.S. 1988 : 232) นอกจากนี้ยังพบว่าผลของสารเสพติดในระยะแรกที่เริ่มใช้ทำให้เกิดความรู้สึกดี ๆ และเป็นสาเหตุ

ให้ยังคงใช้สารนั้นต่อไป (Stewart et al. 1984) และในด้านจิตวิทยาพบว่าผู้ใช้สารเสพติด มีความคาดหวังทางบวกต่อผลของการใช้สารเสพติดนั้น เช่น คิดว่าการใช้สารเสพติดนั้นช่วยลด ความเครียด ทำให้เกิดความสุขในการเข้าสังคม ทำให้มีการตอบสนองทางเพศดีขึ้น ทำให้ กล้าแสดงออกทางสังคม เป็นต้น (Brown et al. 1984 ; Cappell & Greeley. 1987 ; West & Satker. 1987)

การค้นพบจากงานวิจัยเรื่องนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขการติดสารระเหยโดยเน้น ตัวแปรทางบุคลิกภาพ และจิตใจที่มีความครอบคลุมมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคลิกภาพชอบท้าทาย ซึ่งเป็นค่านิยมหนึ่งที่ควรได้รับความสนใจ เพราะในกลุ่มเด็กและวัยรุ่นซึ่งต้องการแสดงความเป็น อิสระ ความเก่ง และความใกล้ชิดผูกพัน (autonomy, mastery และ intimacy) การ แสดงออกแบบท้าทายและเสี่ยงโดยการใช้สารเสพติด อาจทำให้เด็กและเยาวชนเกิดความรู้สึกว่า ตัวเองเป็นผู้ใหญ่อดฉันทันที (Muuss, R.E. 1990 : 348 - 349)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

บทบาทของครอบครัว

1. บุคคลในครอบครัวคือ แม่ พ่อ พี่น้อง ควรช่วยกันเสริมสร้างสภาพภูมิใจ ในตนเองแก่เด็กและเยาวชน และเนื่องจากสภาพภูมิใจในตนเองเป็นการประเมินการรับรู้ เกี่ยวกับตน บุคคลในครอบครัว จึงควรส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีโอกาสแสดงพฤติกรรม การรู้การคิด และความรู้สึกที่มีประโยชน์ และมีความสำคัญ แล้วบุคคลในครอบครัวควรให้ คำชมเชย สนับสนุนแก่พฤติกรรม การรู้การคิด และความรู้สึกนั้น ๆ
2. บุคคลที่มีความสำคัญต่อเด็ก หรือบุคคลที่เด็กให้ความรัก ควรตรวจสอบ ดูแล การคบเพื่อนของเด็ก ให้ข้อคิดและข้อแนะนำในการคบเพื่อนอย่างสม่ำเสมอ และจัดให้มีการ ควบคุมพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนอย่างเหมาะสม
3. ครอบครัวที่มีเด็กและเยาวชนอยู่ในความดูแล ควรจัดให้มีสภาพแวดล้อม และปฏิสัมพันธ์ในครอบครัวที่แสดงถึงความรัก ความเข้าใจ สนับสนุนจากบุคคลในครอบครัว
4. บุคคลในครอบครัวควรลดปริมาณการใช้สารเสพติดของตนเอง
5. ครอบครัวควรมีความเชื่อและแนวปฏิบัติที่ชัดเจนและต่อเนื่องในการต่อต้านการใช้ สารเสพติด

6. ครอบครัวควรมีความเข้าใจว่าวัยรุ่นเป็นวัยที่มีพัฒนาการทางจิตสังคมที่กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยง จึงควรจัดประสบการณ์ทางสังคมที่เหมาะสมเพื่อลดความอหาคัญ อหาคเห็น อหากลอง

บทบาทของโรงเรียน-ครู

1. โรงเรียนควรมีกฎ ระเบียบ ที่ชัดเจนและตรวจสอบได้ เพื่อการป้องกันการใช้สารเสพติดในโรงเรียน
2. ครูควรช่วยพัฒนาความสามารถในการเผชิญความเครียดให้กับเด็กและเยาวชน
3. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชน เพื่อลดความอหาคัญ อหาคเห็น อหากลองเกี่ยวกับสารเสพติด เช่น จัดโปรแกรมการศึกษาเรื่องสารเสพติด จัดทัศนศึกษาให้พบเห็นโทษของการใช้สารเสพติด จัดสื่อในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง
4. จัดกิจกรรมที่ครบถ้วนเพื่อพัฒนาจิตใจ อารมณ์ สังคม และร่างกาย เพื่อให้เด็กและเยาวชนพัฒนาความเป็นอิสระ ความเก่ง ความใกล้ชิดสนิทสนม (autonomy, mastery และ intimacy) ได้อย่างถูกต้อง เช่น การจัดกีฬา การประกวดความสามารถด้านต่าง ๆ การจัดค่ายชมรม เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อลดการแสดงความเสี่ยง หรือทำทาสในสิ่งผิด ๆ

บทบาทของผู้นำชุมชน

1. ควบคุมและป้องกันการหาสารเสพติดในชุมชน
2. จัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในชุมชน
3. ให้เยาวชนเข้ามามีบทบาทในการป้องกันและแก้ไขปัญหา
4. ใช้การสื่อสารทางเดียวและสองทางเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจเรื่องสารเสพติด โทษ และพิษภัยที่จะเกิดแก่ผู้ใช้
5. ส่งเสริมให้มีกิจกรรมเยาวชน เพื่อการสันตนาการและการพัฒนาเด็กและเยาวชน ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม

6. ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหากลุ่มที่ใช้สารเสพติด
7. จัดการศึกษาต่อเนื่องให้กับเด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ เพื่อให้ทุกคนมีความรู้ที่เหมาะสมและมีอาชีพ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

1. ควรนำกรอบแนวคิดจากการวิจัยไปใช้เพื่อการออกแบบการวิจัยเชิงพัฒนา โดย การกำหนดกลุ่มที่มีปัญหา เรื่องสารระเหยหรือสารเสพติดอื่น จากนั้นทำการตรวจสอบสภาพปัญหา ที่แท้จริง ค้นหาปัจจัยเชิงสาเหตุแล้วพัฒนาปัจจัยที่เป็นภูมิป้องกันปัญหา และลดปัจจัยกระตุ้นให้เกิด ปัญหา
2. งานวิจัยนี้ยังมีข้อจำกัดเรื่องการวัดลักษณะทางจิตใจของผู้ใช้สารระเหยบางตัว ที่ไม่สามารถวัดรายละเอียดได้ลึกซึ้ง เนื่องจากกรอบของการวิจัยมีตัวแปรหลายตัว การเก็บ ข้อมูลจากผู้ใช้สารระเหยซึ่งอาจไม่สามารถตอบคำถามที่ลึกซึ้งได้ ดังนั้นผู้วิจัยอาจพัฒนาเครื่องมือวัด ตัวแปรสำคัญ ๆ เช่น บุคลิกภาพชอบทำทาส การเผชิญความเครียดแบบเน้นที่ปัญหา ความภาคภูมิใจ ในตนเองด้านครอบครัว ให้มีความชัดเจนและแม่นยำมากขึ้น
3. กรอบแนวคิดจากงานวิจัยนี้สามารถนำไปใช้เพื่อศึกษาพฤติกรรมที่เป็นปัญหาได้ พร้อม ๆ กันหลายตัว เช่น กลุ่มพฤติกรรมการใช้สารเสพติดที่มีกฎหมาย และพฤติกรรมเบี่ยงเบน ประเภทอื่น ๆ เช่น ทะเลาะวิวาท ดักขโมย เป็นต้น เพื่อหาตัวแปรร่วมในการอธิบายพฤติกรรม ต่าง ๆ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กวี สุภานันท์. การศึกษาคุณลักษณะบางประการของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ซึ่งถูกควบคุมตัวอยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง. รายงานการวิจัย นครปฐม : โรงเรียนนาครีอศด้าราวจ, 2537.
- กรมราชทัณฑ์ และสำนักงาน ป.ป.ส. การศึกษาภาวะการเสพติดของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางกรมราชทัณฑ์. รายงานการวิจัย กรุงเทพฯ : กรมราชทัณฑ์ และสำนักงาน ป.ป.ส., 2530.
- กองวิชาการและวางแผน สำนักงาน ป.ป.ส. สำรวจระเหย. ฝาส่งเสริมวิชาการและวิจัย กองวิชาการและวางแผน กรุงเทพฯ : สำนักงาน ป.ป.ส., 2536.
- กองป้องกันยาเสพติด สำนักงาน ป.ป.ส. เอกสารสรุปสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติด. กรุงเทพฯ : สำนักงาน ป.ป.ส.
- คณะกรรมการทำงานด้านวิจัย ป.ป.ส.ศส. การศึกษาสภาพปัญหาการใช้สารเสพติดของนักเรียน นักศึกษาในสถานศึกษา อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ. รายงานการวิจัย กรุงเทพฯ : คณะอนุกรรมการทำงานด้านวิจัย ป.ป.ส.ศส., 2524.
- คณะกรรมการศึกษาวิจัย ศูนย์ประสานงานกลาง องค์การเอกชนต่อต้านยาเสพติด. การวิเคราะห์แนวโน้มของกลุ่มผู้ติดยาเสพติดในกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2527.
- จรัส สุวรรณเวลา และคณะ. ปัญหาการติดยาเสพติดในประเทศไทย. รายงานการวิจัย กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.
- ชัยสุทธ คาสา. ปัจจัยของการขัดเกลากางสังคมของพ่อแม่ที่กระทบต่อพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น : ศึกษากรณีโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของกรมสามัญที่อยู่ในเขตเทศบาลเมืองสกลนคร. วิทยานิพนธ์ กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2534.
- ณรงค์ สุวรรณเปี่ยม. ความสัมพันธ์ของการติดยาเสพติดกับการก่ออาชญากรรมในกรุงเทพมหานคร. รายงานการวิจัย กรุงเทพฯ : วิทยาลัยการปกครอง, 2532.

- คำรงค์ เขียวศิลป์ และคณะ. ปรากฏการณ์การคิดหาเหตุผลในเด็กนักเรียนระดับอาชีวศึกษา.
กรุงเทพฯ : สำนักงานโครงการวิจัยทางการแพทย์ ส.ป.อ., 2520.
- ชัชชัย ไทยเขียว. การศึกษาถึงสาเหตุของการเสพติดระเหย. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2526.
- นิรมล เปลี่ยนจรรยา. การใช้กัญชาและสารระเหยของนักเรียนวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร :
การเรียนรูทางสังคม. วิทยานิพนธ์ กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2530.
- นิพนธ์ พัวพงศ์กร และคณะ. การประมาณการจำนวนผู้ติดยาเสพติดในประเทศไทย. รายงาน
การวิจัย กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2538.
- นีออน กลิ่นรัตน์. ความเข้าใจในการป้องกันให้พ้นจากยาเสพติดให้โทษของนักเรียนวิทยาลัย
ครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. รายงานการวิจัย ขอนแก่น : คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2524.
- นางลักขณ์ วงศ์ประเสริฐ. การเปรียบเทียบทัศนคติของวัยรุ่นปกติกับวัยรุ่นติดยาเสพติด
ในสถานบำบัดรักษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2534.
- น้ำเพชร ช่างบุญไทย และคณะ. ปัญหาการติดยาเสพติดของเด็กและเยาวชนในเขตลพบุรี.
กรุงเทพฯ : มูลนิธิวิจัยทางการแพทย์ วชิรพยาบาล, 2533.
- นพพร พาณิชสุข. อิทธิพลของครอบครัวที่มีผลต่อการใช้ยากระตุ้นประสาทแอมเฟตามีนของ
เด็กวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, 2528.
- เนาวรัตน์ พลาายน้อย และคณะ. การวิเคราะห์เนื้อหาหาเหตุผลคิดในแบบเรียนและหนังสือ
อ่านประกอบระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. รายงานการวิจัย นครปฐม :
คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตศาลายา, 2525.
- ประกาสี สุขทรศนี้อย. ลักษณะการใช้และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้สารเสพติดของ
วัยรุ่น ศึกษาเฉพาะเขตชุมชนแออัดคลองเตย. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2536.
- ผจงจิต อินทสุวรณ และคณะ. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการติดยาเสพติดของเยาวชน.
รายงานการวิจัยฉบับที่ 55 กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ, 2539.

- ฝน แสงสิงแก้ว และคณะ. การสำรวจนักเรียนไทยศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานวิจัย การแพทย์ ส.ป.อ., 2517.
- พรประภา แก้วกล้า. ผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวพิจารณาความเป็นจริง ต่อการลดการเสพติดสุรา และการเพิ่มการเห็นคุณค่าของผู้ถูกคุมความประพฤติ. ปรินิพนธ์ กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
- พิศ อางองค์ และคณะ. มาตรการแก้ไขปัญหาสุขภาพเสติคในกลุ่มเยาวชน : กรณีศึกษา เปรียบเทียบนักเรียนสาขาสามัญ และสาขาศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. รายงาน การวิจัย กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2538.
- ไพศาล ปวงนิสม. เกล็ดชีวิตของสารระเทศตามพระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเทศ. กองควบคุมวัตถุเสติค สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กรุงเทพฯ : กระทรวงสาธารณสุข, 2535.
- สุบลวรรณ ประมวลรัฐการ. ตัวแปรสมรรถานการใช้ยาหรือสิ่งเสติคในวัยรุ่น : ทดสอบ เฉพาะนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สาขาสามัญ อ. เมือง จ.นนทบุรี. ปรินิพนธ์ มหาบัณฑิต กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2532.
- วิสา พานิชัตตรา. แนวทางการดำเนินงานเผยแพร่ความรู้ ด้านการป้องกันการคิดยาเสติค แก่กลุ่มเป้าหมายเฉพาะ. รายงานการปฏิบัติ กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์, 2535.
- ลาดทองใบ กุศลภรณ์. บทบาทของครอบครัวในการป้องกันการคิดยาเสติค. รายงาน การวิจัยฉบับที่ 37 กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530.
- วีระวรรณ สุธีรโกธราศ. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการต้านทานยาเสติคของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาในเขต กทม. ปรินิพนธ์ กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2536.
- วรรณนิภา บุชชมานพ. ความคิดเห็นของครูโรงเรียนประถมศึกษาในแหล่งเสื่อมโทรม กรุงเทพฯ เกี่ยวกับการให้การศึกษาเรื่องยาเสติค. ปรินิพนธ์ กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.
- ศรีสมบัติ บุญเมือง. การรับข้อมูลเกี่ยวกับยาเสติคที่มีผลต่อการคิดยาของวัยรุ่น. ปรินิพนธ์มหาบัณฑิต กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2527.

- สุภัตรา ศรีวิชาติกร และคณะ. การศึกษาระบาดวิทยาของการสูดดมสารระเหย ผลกระทบต่อสุขภาพในกุมภ์เด็กเรื้อร่อน เขตนนทบุรี จ.นนทบุรี และ เขตสำโรง จ.สมุทรปราการ. รายงานการวิจัย กรุงเทพฯ : กองระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข, 2534.
- สุวิทย์ รุ่งวิสัย. การสูดดมและดื่มเหล้าของเฮอร์ชันเมืองเชียงใหม่. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2523.
- สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. พฤติกรรมและทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของคนหนุ่มสาวไทย. รายงานการวิจัย กรุงเทพฯ : สำนักวิจัยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2530.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. รายงานการป้องกัน. กรุงเทพฯ : สำนักงาน ป.ป.ส., 2534.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. สารระเหย. กรุงเทพฯ : กองวิชาการและวางแผน สำนักงาน ป.ป.ส., 2536.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. แผนป้องกันยาเสพติด. กองป้องกันยาเสพติด กรุงเทพฯ : สำนักงาน ป.ป.ส., 2536.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. สภาพปัญหายาเสพติดในประเทศไทยจากแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานยาเสพติดระดับหมู่บ้าน/ชุมชน. กรุงเทพฯ : สำนักงาน ป.ป.ส., 2535.
- โสภกา ชูภักดิ์ชัย และคณะ. การศึกษาการแพร่ระบาดของสารเสพติดในเด็กและเยาวชนย่านชุมชนแออัด : ศึกษาเฉพาะกรณีในเขตกรุงเทพมหานคร. รายงานการวิจัย กรุงเทพฯ : สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย, 2528.
- หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมฝึกหัดครู. การศึกษาสภาพการใช้สารเสพติดในสถานศึกษา. รายงานการวิจัย กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมฝึกหัดครู, 2530.
- อ่ำไพ สวัสดิ์พงษ์. การดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน. วิทยานิพนธ์ กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.
- อดิศักดิ์ พงษ์พูนผลศักดิ์. ปัจจัยในเรือนคนที่เป็นข้อบ่งชี้ภาวะยาเสพติด. คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและวิทยาศาสตร์ กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าวิทยาเขตนนทบุรี, 2527.

อรสา โพธิ์ทอง. ความคิดเห็นและความต้องการด้านการศึกษานอกโรงเรียนของเยาวชน
ที่มีประวัติติดยาเสพติดในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง. วิทยานิพนธ์
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2533.

Arnett, J. Reckless behavior in adolescence : A developmental perspective. Developmental Review. 12, 339 - 373, 1992.

_____. Socialization and Adolescent Reckless Behavior : A reply to Jessor. Developmental Review. 12, 391 - 409, 1992.

Brown, et al. Treatment of non-opiate dependency : issues and outcomes Research Advances in Alcohol and Drug Problems. New York : plenum, 1984.

Cappell, H., and Grceley, S. Alcohol and tension reduction : an update on research and theory Psychological Theories of Drinking and Alcoholism. New York : Guilford, 1987.

Ebata, A.T. and Moos, R.H. Personal, Situational and Contextual currelates of coping in adolescence. Journal of Research on Adolescence. 4, 99 - 125, 1994.

Emery, E.M. and others. The relationship between youth substance use and area - specific self-esteem. Journal of School Health. 63, 224 - 228, 1993.

Heino, A. and others. Differences in risk experience between sensational avoiders and sensational seekers. Person Individ Differ. 20, 71 - 79, 1996.

Jessor, R. and Jessor, S.L. Problem behavior and Psychosocial development : A longitudinal study of youth. New York : Academic Press, 1977.

Jessor and others. Beyond adolescence : Problem behavior and young adult development. New York : Cambridge University Press, 1991.

Jessor, R. Successful adolescent development among youth in high - risk settings. American Psychologist. 48, 117 - 126, 1993.

Jessor, R. and others. Protective factors in adolescent problem behavior : Moderator effects and development change. Developmental Psychology. 31, 923 - 933, 1995.

Kandel, D.B. Drug and drinking behavior among youth. Annual Review of Sociology. 6 : 235 - 285, 1980.

Kaplan, H. B. and others. Application of a general theory of deviant behavior : Self-derogation and adolescent drug use. Journal of Health and Social Behavior. 23, 274 - 294, 1982.

_____. Pathways to adolescent drug use : self-derogation, peer influence, weakening of social controls, and early substance use. Journal of Health and Social Behavior. 25, 270 - 289. 1984.

_____. Self-rejection and the Explanation of Deviance : Refinement and Elaboration of a latent structure. Social Psychology Quarterly. 49, 110 - 128, 1986.

Lazarus, R. S. and Folkman, S. Stress appraisal and coping.
New York : Springer, 1984.

Losel, F. and Bliesnher, T. Some high-risk adolescents do not develop conduct problems : A study of protective factors. International Journal of Behavioral Development. 17, 753 - 777, 1994.

Magnusson, D. and Endler, N.S. Personality at the crossroads : Current issues in interactional psychology. New York : Lawrence Erlbaum Associates.

Marlatt and others. Addictive behaviors : Etiology and treatment. Annual Review of Psychology. 39, 223 - 52, 1988.

Muuss, R.E. Adolescent Behavior and Society. New York : McGraw-Hill, 1990.

- Pedhazur, E.J. Multiple regression in behavioral research.
New York : Holt, Rinehart and Winston, 1982.
- Satinder, K.P. and Black, A. Cannabis use and sensation seeking orientation. Journal of Psychology. 116, 101 - 105, 1984.
- Spotts, J. and Shontz, F.C. Correlates of sensation seeking by heavy, chronic drug users. Perceptual and Motor skills. 58, 427 - 435, 1984.
- Stewart, et al. Role of unconditioned and conditioned drug effects in the self - administration of opiates and stimulants. Psychological Reviews. 91 : 251 - 68, 1984.
- Sutker, P.B. and others. Drug abuse patterns, personality characteristics and relationships with sex, race, and sensation seekings. Journal of Consulting and clinical Psychology. 46, 1374 - 1378, 1978.
- West & Satker. Alcohol consumption, tension reduction, and mood enhancement Why People Drink : parameters of Alcohol as a Reinforcer. New York : Gardner, 1987.

การคำนวณ